

YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE

Yrityksien siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden laitos
Taloushallinto
Opinnäytetyö
Kevät 2010
Aleksi Niemelä

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

NIEMELÄ, ALEKSI:

YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE
Yrityksien siirtyminen yhtenäiseen eu-
romaksualueeseen

Taloushallinnon opinnäytetyö, 37 sivua, 7 liitesivua

Kevät 2010

TIIVISTELMÄ

Siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen eli SEPA:an (Single Euro Payments Area) alkoi vuonna 2008 ja se päättyy vuoden 2010 loppuun mennessä. SEPA-alueisiin kuuluvat EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi. SEPA vaikuttaa maksamisen palveluihin – tilisiirtoihin, suoraveloituksiin sekä maksukortteihin. Siirtymäajan jälkeen nämä maksamisen palvelut toimivat samoin säännöin ja standardein kaikissa SEPA-maissa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten SEPA:n eli yhtenäisen euromaksualueen tulo vaikuttaa yritysten toimintatapoihin, miten SEPA on otettu vastaan sekä onko SEPA-projektista ylipäättänsä tiedotettu yrityksille tarpeeksi.

Teoriaosuus koostuu suuremmaksi osaksi internetistä löytyneistä julkaisuista ja aiheeseen liittyvistä lehtijulkaisuista. Alun teoriaosuudessa käsitellään SEPA-projektia yleisesti, jonka jälkeen siirrytään tarkastelemaan yhtenäisen euromaksualueen vaikutuksia yrityksissä. Miten SEPA-palvelut eroavat aikaisemmista kansallisista palveluista ja mitä tuleva maksupalvelulaki merkitsee SEPA:n ja yritysten osalta.

Tutkimus toteutettiin lähettämällä sähköinen kyselylomake 2020:lle Päijät-Hämeen pienelle ja keskisuurelle yritykselle. Kysely koostui useammasta monivalintakysymyksestä sekä muutamasta tarkentavasta avoimesta kysymyksestä. Kvantitatiivisen tutkimuksen tulokset tukivat työn tutkimusongelmien selvittämisessä, koska ne tarjoavat hyvin analysoitavia tietoja.

Kyselyyn osallistui lähes 260 pientä ja keskisuurta yritystä, suureksi osaksi pieniä yrityksiä. Suuremmalla osalla yrityksistä on tietoa aiheesta, mutta monet kokivat että tiedottamista ei ole hoidettu riittävän hyvin. Yhtenäinen euromaksualue nähtiin enimmäkseen positiivisena asiana, vaikka myös negatiivisia asioita tuli vas- tauksista esille.

Avainsanat: SEPA, yhtenäinen euromaksualue, maksupalvelulaki, siirtymäsuunnitelma

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

NIEMELÄ, ALEKSI:

Single Euro Payments Area
Moving Towards Single Euro Payments
Area in Companies

Bachelor's Thesis in Financial Management, 37 pages, 7 appendices

Spring 2010

ABSTRACT

The transition towards Single Euro Payments Area, SEPA, began in the year 2008 and it is planned to end by the end of year 2010. SEPA consists of 27 EU Member States, Iceland, Liechtenstein, Norway, Switzerland and Monaco. The methods of payment – credit transfer, direct debit and cards, are affected by the single euro payments area. After the transition, these methods of payment will function by the same rules and standards in all of the SEPA countries.

The aim of this study is to find out, how the implementation of SEPA affects the procedures of companies, what the companies' thoughts about SEPA are and how well the companies are informed about SEPA.

The theoretical background of the study includes thematically related publications and the Internet. Firstly the study examines SEPA in general and after that it moves on examining the effects on companies. The aim of this thesis was to examine how the SEPA products are different from the current national products and what kind of effect the new payments services legislation has on companies.

The data was obtained by a questionnaire presented to 2020 small- and medium-sized companies in the area of Päijät-Häme. The questionnaire consisted of several multiple choice questions and a few specifying open questions. The results of the quantitative study support the goals of the study and they offer a lot of information to analyze.

The rate of return was nearly thirteen percent which means that almost 260 companies took part in the survey. Many of the companies have heard about SEPA but the results also indicate that most of the respondents aren't satisfied with the publicity of SEPA. Most of the respondents see SEPA as a positive change, even though some negative answers were presented as well.

Key words: SEPA, Single Euro Payments Area, payment services legislation, transition plan

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusmenetelmät ja aiemmat tutkimukset	4
1.3	Tutkimuksen rakenne	5
2	YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE	7
2.1	Tavoite	8
2.2	Siirtymäsuunnitelma	10
2.3	SEPA-palvelut	11
3	SEPA YRITYKSISSÄ	13
3.1	Maksupalvelulaki	13
3.1.1	Lain sisältö	14
3.1.2	Vaikutukset	16
3.2	SEPA-tilisiirto	17
3.3	SEPA-suoraveloitus	18
3.4	SEPA-kortit	19
4	CASE-TUTKIMUS: YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE PÄIJÄT-HÄMEEN PK-YRITYKSISSÄ	20
4.1	Taustamuuttajat	20
4.2	Tietoisuus SEPA:sta	21
4.3	Valmistautuminen yrityksissä	23
4.4	Suhtautuminen SEPA:an	25
4.5	Muita esille nousevia asioita	27
4.6	Tutkimuksen johtopäätökset	28
4.7	Vertailu aiempiin tutkimuksiin	28
5	YHTEENVETO	31
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	35

KUVIOLUETTELO:

KUVIO 1. Tutkimuksen rakenne.

KUVIO 2. Maksaminen Suomessa v. 2007.

KUVIO 3: SEPA:n vaikutuksia investointeihin.

KUVIO 4: SEPA-aikataulu.

KUVIO 5: Maksutavat.

KUVIO 6: Tilisiirtolomakemalli.

KUVIO 7: Yritysten henkilöstömäärä.

KUVIO 8: Yritysten tiedonlähteet SEPA:sta

KUVIO 9: Yhteydenotot yrityksiin.

KUVIO 10: Yrityksissä jo tehdyt muutokset.

KUVIO 11: Siirtymäajan riittävyys yritysten näkökulmasta.

Keskeisiä käsitteitä

BIC	Bank Identifier Code, pankkitunnus
EKP	Euroopan Keskuspankki
EMV	EMV on Europayn, Mastercardin ja Visan kehittämä sirukorttistandardi maksujärjestelmille
EPC	European Payments Council
ETA	Euroopan talousalue
Euroalue	Euroalue koostuu niistä 16 maasta, jotka käyttävät euroa laillisenä maksuvälineenä
IBAN	International Bank Account Number, tilinumeron kansainvälinen muoto
PIN	Personal Identification Number, henkilökohtainen tunnusluku
PSD	Maksupalveludirektiivi (PSD) on Euroopan komission hanke, jolla säännellään maksupalveluja kaikkialla Euroopan unionissa (EU) ja Euroopan talousalueella (ETA)
SCF	SEPA Card Framework, määrittelee eurooppalaisen maksukorttitekniikan
SEPA	Single Euro Payment Area, Yhtenäinen euromaksualue
XML	Maksuaineistojen uusi standardi (XML ISO 20022)
ISO 20022	YK:n alaisen standardointiorganisaation kehittämä ja ylläpitämä maksuihin liittyvien standardien joukko. Standardeja on laadittu sekä tilisiirroille että suoraveloitukselle. Lisäksi standardit sisältävät soveltamisohjeet asiakkaalta pankkiin välitettävälle sanomille, pankkien välisille sanomille sekä pankista asiakkaalle välitettävälle sanomille sekä poikkeuskäsittelyiden vaatimat sanomat.

1 JOHDANTO

Suomalaisille ja muille Euroopan kansalaisille yksi suurimmista muutoksista kohti yhtenäistä Eurooppaa oli euron käyttöönotto ja kansallisesta rahasta luopuminen. Euro tuli tilivaluuttana käyttöön vuonna 1999 ja vuonna 2002 eurosetelit ja -kolikot tulivat yleiseen jakeluun (Euroopan Keskuspankki 2010). Tammikuusta 2002 lähtien Euroopassa on käytetty yhteisiä seteleitä ja kolikoita vaivattomasti maksaessa, mutta rajojen ylittävien tilisiirtojen suorittaminen on ollut monimutkaista ja kallista asiakkaille (European Central Bank 2010).

Ratkaisuna ongelmaan perustettiin vuonna 2002 European Payments Council (EPC). EPC:n tehtävänä on yhdistää kansalliset maksukäytännöt ja standardit, jotta maksujen välitys maasta toiseen ei kustantaisi asiakkaille eikä veisi ajallisen enempää kuin kansallisten maksujen välittäminen. Tämä on SEPA-projektin (Single Euro Payments Area) tavoite, jonka avulla euroalueen maksujen välitys olisi vaivatonta ja helppoa riippumatta maksumaasta. (European Central Bank 2010.) Muutoksia tulee olemaan tutuissa maksamisen palveluissa, jotka tullaan korvaamaan SEPA-palveluilla. SEPA-palveluita ovat SEPA-tilisiirto, -suoraveloitus ja -kortit, jotka tulevat muuttumaan kansallisista käytännöistä ja standardeista yhtenäiseksi kaikissa SEPA-maissa.

Aikaisemmin ei ole maksupalveluista ollut kattavaa lainsäädäntöä. Lähinnä maksupalveluja oleva säädös on tilisiirtolaki (HE 169/2009, 11). Tilisiirtolaki säätelee Suomen ja Euroopan talousalueen välisten maiden tilisiirtoja, joiden summa jää alle 50 000 euron. Euromääräinen raja ei koske Suomen sisäisiä tilisiirtoja. Euroopan talousalueen maksuissa tulee maksun olla saajan pankkitilillä viimeistään maksumääräyksen hyväksymispäivää seuraavana viidentenä pankkipäivänä. (Tilisiirtolaki 28.7.1999/821, 1§ & 7§.) Tuleva laki, joka kumoaa tilisiirtolain, on nimeltään maksupalvelulaki. Se antaa SEPA:lle oikeudellisen pohjan, joka tukee sen onnistumista (HE 169/2009, 5).

SEPA alkoi vuoden 2008 alussa ja siirtymäaika lähestyy loppuaan. Suurimmat yritykset ovat ottaneet jo vaadittavia muutoksia voimaan toiminnassaan ja siirtyminen on suunniteltua. Aiempien tutkimusten perusteella yritysten valmius SEPA:an on ollut melko huono, asiasta ei ole tiedetty juurikaan eikä siihen ole valmistauduttu suuremmin. Suuremmissa yrityksissä tilanne on siirtymäajan lopun lähestyessä parantunut, mutta pienempien yritysten tilanne ei ole aivan samalla tasolla kuin suurempien. Työn tarkoituksena onkin tutustua pienempien yritysten toimintaan ja heidän SEPA-valmiuteen.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset

Opinnäytetyön tavoitteena on saada ajankohtaista tietoa siitä, miten yritykset ovat ottaneet SEPA:n vastaan, mitkä ovat yritysten asenteet ja mielipiteet SEPA:sta. Nähdäänkö se yrityksissä hyödyllisenä vai jopa toimintaa rajoittavana tekijänä? Aiheesta on tehty tutkimuksia aikaisemmin, joten tarkoituksena on vertailla saatuja tuloksia aikaisempiin tuloksiin ja tutkia, onko Päijät-Hämeen alueella eroja muiden alueiden tuloksiin verrattuna. Samalla nähdään onko aikaisempien tutkimuksien jälkeen tullut ajan tuomia muutoksia; ovatko tietoisuus ja asenteet muuttuneet ajan myötä.

Toisena tavoitteena on selvittää, onko yrityksissä valmistauduttu SEPA:n mukana tuomiin muutoksiin. Miten nämä muutokset vaikuttavat yrityksen taloushallinnon ohjelmiin ja maksujärjestelmiin. Onko esimerkiksi vähittäiskauppaa pitävillä yrityksillä tehtynä muutoksia maksupäätjärjestelmiin, jotta uusia SEPA-standardeja täyttäviä maksukortteja on mahdollista vastaanottaa? Tärkeää on myös saada tietoa siitä, miten yritykset ovat tietoisia SEPA-projektista ja miten heitä on informoitu asiasta. Mitkä ovat ne kanavat, mitä kautta tietoa saadaan ja onko se ollut kattavaa?

Opinnäytetyön pääongelma on: Minkälaisia vaikutuksia SEPA:lla on yritysten toimintaan? Alaongelmia ovat: Ovatko yritykset tarpeeksi tietoisia SEPA:sta ja onko tiedotus ollut riittävää? Onko SEPA:an valmistauduttu yrityksissä ja miten?

Opinnäytetyö on rajattu siten, että SEPA:a tutkitaan yrityksiä näkökulmasta, koska kuluttajien kannalta muutokset eivät ole niin merkittävät kuin yritysten. Yrityksille kyseinen aihe on siirtymäajan lopun lähestyessä myös hyvin ajankohtainen, joten on tarkoituksenmukaista tutkia asiaa yritysten näkökulmasta. Empiirisen osuuden kohderyhmäksi on rajattu Päijät-Hämeen alueen pienet ja keskisuuret yritykset, joita Päijät-Hämeen alueella on yli 3000. Pk-yrityksellä eli pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka henkilöstömäärä jää alle 250, vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa (TE-keskus 2007). Yrityksen tulee myös täyttää riippumattomuusmääritelmä (TE-keskus 2007).

Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Päijät-Hämeen Yrittäjien kanssa, jonka avulla saadaan kontakti Päijät-Hämeen alueen yrityksiin. Päijät-Hämeen Yrittäjät on maakunnan pienten ja keskisuurten yritysten sekä yrittäjien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistoimintajärjestö. Päijät-Hämeen Yrittäjät on yksi Suomen Yrittäjien 21 aluejärjestöstä, joka tarjoaa jäsenyrityksilleen neuvontaa, koulutusta, ajankohtaista tietoa, valmennusta sekä taloudellisia etuja (Suomen Yrittäjät 2008). Jäsenyrityksiä Päijät-Hämeen Yrittäjillä on noin 3300, joista suurin osa (50 % jäsenistä) muodostuu yksinyrittäjistä.

Tutkimuksen kohderyhmä koostui suurimmaksi osaksi pienistä yrittäjistä, koska Päijät-Hämeen Yrittäjien asiakkaista enemmistö on pienempiä yrityksiä, joista suurimpana osuutena ovat yksinyrittäjät. Rajauksen perusteena on se, että suurimmissa yrityksissä SEPA:an on jo valmistauduttu ja muutoksia useimmissa suurimmissa yrityksissä on jo valmiina. Pienemmissä yrityksissä siirtyminen ei ole aivan samalla tasolla, jonka vuoksi pienempien yritysten tutkiminen on perusteltua.

1.2 Tutkimusmenetelmät ja aiemmat tutkimukset

Kyselytutkimus on tärkeä väline, jolla voidaan kerätä ja tutkia esimerkiksi erilaisia yhteiskunnan ilmiöitä, asenteita ja arvoja. Kyselytutkimuksessa vastaajille esitetään kysymyksiä lomakkeen avulla. Tutkimus on suureksi osaksi määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta, jossa hyödynnetään tilastollisia menetelmiä. Vastauksista saadaan muodostettuja numeerisia tilastoja, vaikka kysymykset olisivatkin esitetty sanallisesti. (Vehkalahti 2008, 11 – 13.)

Mittauksen validiteetilla tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin jokin muuttuja mittaa sitä ominaisuutta, mitä sen ajatellaan mittaavan. Ominaisuuden validiteetin tulee olla riittävä, jotta muuttuja olisi kelvollinen. Validin mittarin käyttökelpoisuus voi olla kyseenalainen, jos sen reliabiliteetti on pieni. (Grönroos 2004, 16-17.) Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia eli tutkimuksen luotettavuutta. Mitä vähemmän sattuma vaikuttaa tuloksiin, sitä suurempi reliabiliteetti on. Oikeiden mittareiden valinta ja soveltuvuus mittaushetken mittaamiseen parantavat tutkimuksen reliabiliteettia. (Valli 2001, 92.)

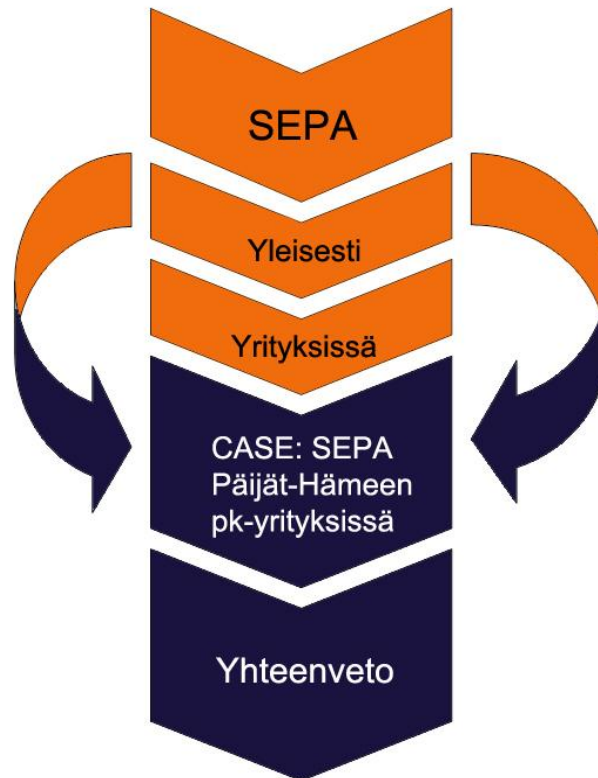
Opinnäytetyö tarkastelee aihetta yrityksen näkökulmasta. Tutkimuksen empiirinen osa toteutetaan kyselylomakkeiden avulla, jotka koostuivat monivalintakysymyksistä sekä avoimista tarkentavista osioista. Kvantitatiivinen tutkimus tehdään lähettämällä kyselylomakkeet 2020:lle Päijät-Hämeen pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka olivat antaneet sähköpostiosoitteensa tutkimus- ja markkinointikäyttöön.

Aiheesta löytyi tutkimus, jonka Anne-Mari Niemelä on tehnyt Tampereen teknilliselle yliopistolle. Tutkimuksen aiheena on yritysten ja julkisten organisaatioiden tietoisuus SEPA:sta ja siihen valmistautuminen. Toinen tutkimus, jossa aihealueena on sama, on Aki Somerkallion tutkimus Hämeen ammattikorkeakoulusta. Tutkimuksissa teoriaosuus koostuu pitkälti samoista tiedoista ja ovat rakenteeltaan samanlaisia, mutta tutkimuksen empiirisissä osuuksissa on eroja. Anne-Mari Niemelän tutkimuksen empiirisessä osuudessa kohderyhmänä olivat yli 10 miljoonan euron liikevaihdolliset yritykset, joten pienet yritykset ja yksinyrittäjät rajautuivat hänen tutkimuksestaan lähes kokonaan pois. Aki Somerkallion tutki-

muksen vastaajakunta oli pitkälti samaa kokoluokkaa kuin tässä opinnäytetyössä, joten ne ovat vertauskelvollisia. Alueellisesti tarkasteltuna eroja löytyi jonkin verran tutkimuksista. Somerkallion kohdeyritykset olivat Hämeen alueelta, kun taas Niemelän tutkimuksessa kohteena olivat koko Suomen yritykset. Tässä tutkimuksessa pyritään vertailemaan saatuja kyselyiden tuloksia ja selvittämään, onko tuloksissa merkittäviä eroja ja löytyykö niistä paljon yhtäläisyyksiä.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Opinnäytetyö alkaa luvusta kaksi, jossa käydään lävitse SEPA:a yleisellä tasolla, mitä SEPA pitää sisällään, mitä se tarkoittaa ja minkälaista kehitystä on tapahtunut. Kolmannessa luvussa siirrytään käsittelemään SEPA-projektia yritysten näkökulmasta, jossa ensimmäisessä kohdassa tärkeänä kohtana tulee esille maksupalvelulaki. Maksupalvelulakia tutkitaan sisällön kannalta tarkemmin ja mitä se tarkoittaa yrityksen kuin kuluttajien näkökulmasta. Samassa luvussa käsitellään myös SEPA-tuotteita tarkemmin ja mitä ne yrityksille tarkoittavat sekä minkälaisia vaikutuksia SEPA:lla on yrityksen toimintaan. Neljännessä luvussa kyselylomakkeista saadut tulokset avataan ja yhtenäisen euromaksualueen osa-alueita tutkitaan Päijät-Hämeen alueen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Näitä tuloksia myös vertaillaan aikaisempiin vastaaviin tutkimuksiin ja pyritään etsimään mahdollisia samankaltaisuuksia ja poikkeavuuksia tuloksista. Onko alueellisesti eroa ja minkälainen vaikutus yrityksen kokoluokalla on tuloksiin? Samalla myös saadaan hieman selvyyttä siihen, että onko aikaisempien tutkimuksien jälkeen tapahtunut kehitystä, sillä aikaisemmat tutkimukset ovat vuodelta 2009. Luvussa viisi on opinnäytetyön yhteenveto, jossa tutkimuksen tulokset kootaan yhteen ja tutkimusongelmiin vastataan. Kuviossa 1 esitetään tutkimuksen rakenne.

KUVIO 1. Tutkimuksen rakenne.

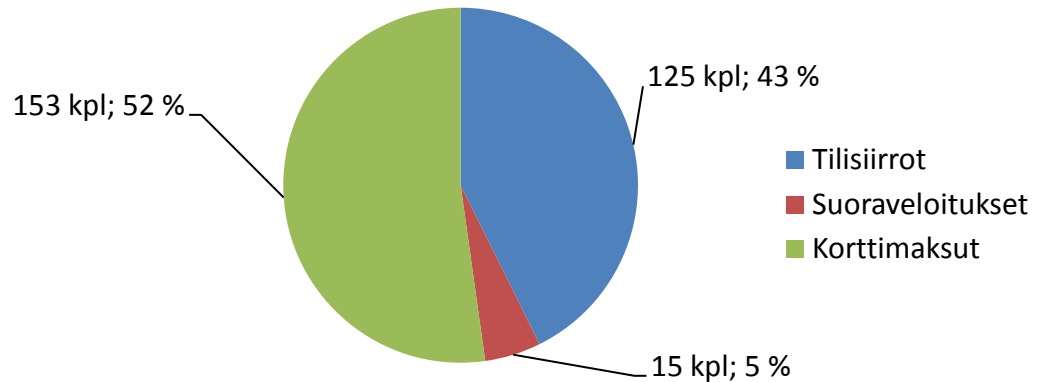
Alun teoriaosuudelle rakenteen antaa hyvin suureksi osaksi Finanssialan Keskusliiton, European Payments Councilin ja pankkien julkaisut verkossa, sillä aiheesta on hyvin vähän kirjallisuutta olemassa. Finanssialan Keskusliitto, European Payments Council sekä useat eri pankit työskentelevät tiiviisti yhtenäistä euromaksualueita koskevien asioiden parissa, joten nämä lähteet ovat hyvin tuoreita ja luotettavia. Useat eri alan ammattilehtien artikkelit ovat myös rakentamassa tutkimukselle pohjaa, joista löytyy paljon puolueetonta ja ajankohtaista tietoa. Aiheen ollessa ajankohtainen, tulee uusia asioita esimerkiksi maksupalvelulain suhteen esille lisää ajan myötä, siksi lähteistä on pyritty valitsemaan sellaisia, jotka edustavat uusimpia julkaisuja koskien yhtenäistä euromaksualueita. Näiden tietojen avulla muodostetaan empiriaosuus, jossa näitä asioita pyritään selvittämään yritysten toiminnassa.

2 YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE

Varsinaisesti SEPA alkoi vuonna 2008, kun euroalueen yhteiset tilinsiirtosäännökset tulivat voimaan SEPA-maissa (Nisén 2009, 36). SEPA-maihin kuuluvat EU-maat (Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Viro, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki ja Unkari), ETA-maat (Islanti, Liechtenstein, Monaco ja Norja) sekä Sveitsi (Nordea 2010).

Siirtymäajan (2008 - 2010) jälkeen 32 EU- ja ETA-maan väliset sisäiset ja ulkoiset maksut liikkuvat samoilla säännöillä. SEPA:an siirtyminen vaikuttaa tilisiirtoihin, korttimaksuihin sekä suoraveloituksiin. Kuluttajille näkyvin muutos SEPA-projektista on tilinumeron kansainvälinen IBAN-muoto, joka lopulta korvaa vanhan kansallisen muodon. Maksun saajan yksilöintiin on myös käytettävä jatkossa BIC-numeroa eli pankkitunnusta. Näiden kahden numeron avulla maksu saadaan välitettyä oikealle maksun saajalle. Maksujen välitys Suomessa on nopeaa, mutta SEPA:n myötä maksujen välityksen nopeus muihin SEPA-maihin tulee olemaan yhtä nopeaa kuin Suomen sisäisissä maksuissa. Nopeutumisen takana on maksupalveludirektiivi, jolla EU-komissio pyrkii varmistamaan SEPA:n toteutumisen vaivattomasti. Maksupalveludirektiivi toteutuu Suomen lainsäädännössä maksulaitoslakina ja maksupalvelulakina, jotka tulevat voimaan 1.5.2010. (Nisén 2009 36-38.)

Suomessa maksupalveluiden käyttäminen on hyvin suosittua. Suomessa vuoden 2007 aikana pankkien välittämiä maksutapahtumia oli noin 1,4 miljardia. Suosituimpiin maksutapoihin kuuluvat tilisiirto ja korttimaksu. Suomessa asukasta kohden maksettiin eniten tilisiirtoja sekä korttimaksuja asukasta kohden, kuten kuviosta 2 voidaan nähdä. (Finanssialan Keskusliitto 2007.)

KUVIO 2. Maksaminen Suomessa v. 2007.

Maksutavoista korttimaksaminen on yleistynyt ja kasvanut suuresti. Maksukortteja käytettiin vuoden 2007 aikana kokonaisuudessaan 986 miljoonaa kertaa. Vuonna 2007 kauppojen maksupäätteillä kortteja käytettiin lähes 700 miljoonaa kertaa. Tilisiirtoja välitettiin suomalaisissa pankeissa noin 730 miljoonaa kappaletta vuoden 2007 aikana. (Finanssialan Keskusliitto 2007.)

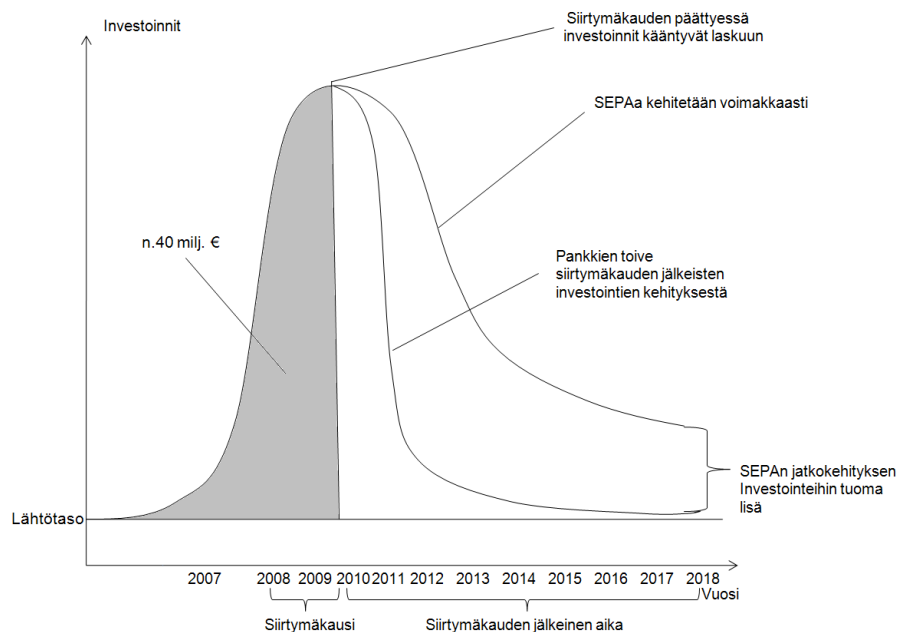
2.1 Tavoite

SEPA-projektin tärkeimmät tavoitteet määriteltiin EU-maiden kesken Lissabonin strategiassa (European Payments Council 2009). Lissabonin strategian tavoitteena on noudattaa kymmenvuotista strategiaa, jolla EU:sta pyritään tekemään entistä kilpailukykyisempi talousalue (Euroopan Komissio 2009). SEPA tavoittelee euroalueelle yhteisiä maksuliikenteen pelisääntöjä, joita vahvistavat niin lait kuin standardit, joiden avulla maksujen välittäminen muihin EU:n maihin onnistuu lopulta yhtä vaivattomasti kuin oman maan sisällä (European Payments Council 2009).

Euromaksualueen yhdentymisen on tarvittava vaatimus kyseisten tavoitteiden toteutumiselle. Siitä syystä SEPA on hyvin tärkeä askel vahvistaakseen Euroopan talousaluetta. SEPA:n myötä kilpailu maksupalveluiden alueella kasvaa, ja siten hyöty siirtyy suoraan asiakkaille, yrityksille ja julkishallinnoille. (European Payments Council 2009.)

Euroopan Komission pyytämän tutkimuksen mukaan vanhan maksusysteemin muuntaminen SEPA:an säästää useita miljardeja euroja. Hyödyn arvioidaan olevan jopa 123 miljardia euroa kumulatiivisesti laskettuna yli kuuden vuoden ajalta. SEPA:n uskotaan olevan tärkeä virstanpylväs sähköisten palveluiden toiminnan parantamisessa, mikä lisää kulujen vähennystä, josta hyötyvät asiakkaat. (European Payments Council 2009.)

SEPA tuo myös mukanaan kustannuksia, joiden suuruutta ei täysin osata vielä arvioida, mikä osaltaan hidastaa siirtymän kulkua kohti yhtenäistä euromaksualuetta. Yritysten ohjelmistopäivitykset ovat yksi suurimmista kustannuksista siirtyessä SEPA:an. (Basware 2008.) Pankkien maksuliikenteen investointikustannukset kasvavat yhtenäisen euromaksualueen myötä ja Euroopan pankkien yhteiskustannuksista onkin esitetty arvioita, jotka vaihtelevat 5,6 miljardista eurosta kahdeksaan miljardiin euroon. (Suomen Pankki 2008.)

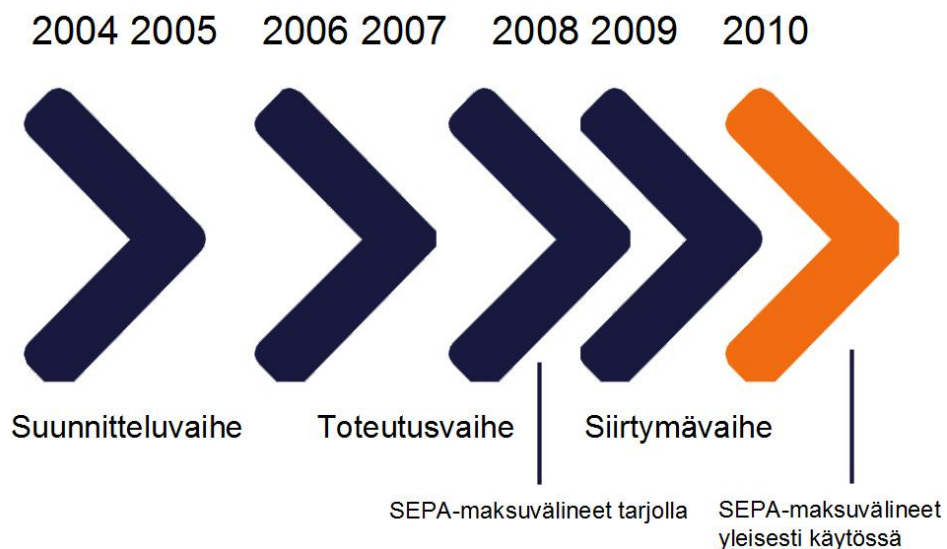

KUVIO 3. SEPA:n vaikutuksia investointeihin (Suomen Pankki 2007).

Yhtenäisen euromaksualueen alkuvaiheessa pankkien kustannukset ovat suuremmat, koska heidän tulee tarjota vanhoja pankkipalveluitaan uusien SEPA-palveluiden rinnalla. Vanhojen palveluiden ylläpito ja samaan aikaan uusien kehittäminen lisäävät kustannuksia. (European Central Bank 2007.) Yllä olevasta kuvioista 3 voidaan nähdä, kuinka asiantuntijat ovat arvioineet investointien muutoksista. Suomessa toimivien pankkien investointien suuruuden on arveltu olevan yhteensä noin 40 miljoonaa euroa. Todennäköisenä pidetään, että pankit pyrkivät laskemaan investointikustannukset vuoden 2007 tasolle. Arvioiden mukaan myös pankkien koko ja se, onko pankki suomalainen vai osa suurta kansainvälistä konsernia, vaikuttaa investointien suuruuteen. (Suomen Pankki 2007.)

2.2 Siirtymäsuunnitelma

Euroopan maksuneuvoston SEPA-hanke koostuu kolmesta vaiheesta: suunnittelu- vaiheesta, toteutusvaiheesta sekä siirtymävaiheesta. Alla olevasta kuvioista 4 voidaan nähdä yhtenäisen euromaksualueen siirtymävaiheet.

KUVIO 4. SEPA-aikataulu (Euroopan Keskuspankki 2006).

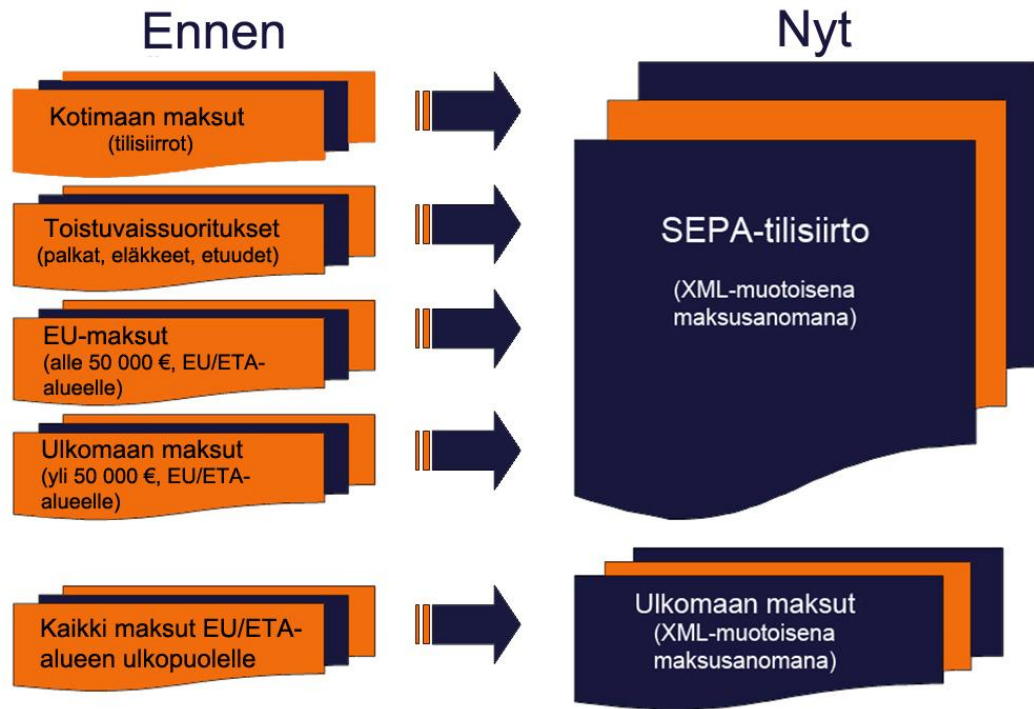
Suunnitteluvaihe alkoi vuonna 2004, jonka aikana on suunniteltu, miten tilisiirto- ja suoraveloitukset tullaan järjestämään sekä mistä kortteja koskevat ohjeistot muodostuvat. Suunnitteluvaiheessa on kehitelty standardit ja turvallisuusvaatimukset, jotka ovat projektin onnistumisen kannalta hyvin tärkeitä. (Euroopan Keskuspankki 2006.)

Vuoden 2006 puolivälissä alkoi toteutusvaihe, joka jatkui vuoden 2007 loppuun saakka. Toteutusvaiheen aikana pääpaino on ollut SEPA-tuotteiden, standardien ja infrastruktuurien käyttöönoton valmistelussa sekä toimivuuden testaamisessa. (Euroopan Keskuspankki 2006.)

Viimeisessä vaiheessa eli siirtymävaiheessa SEPA-tuotteet ovat yleisessä käytössä. Tässä vaiheessa on vielä mahdollisuus käyttää kansallisia maksujärjestelmiä SEPA-tuotteiden rinnalla. Tavoitteena on, että asteittain siirrytään käyttämään SEPA-palveluita ja vuoden 2010 loppuun mennessä merkittävä osa maksuista hoidetaan SEPA-maksuvälineillä. (Euroopan Keskuspankki 2006.)

2.3 SEPA-palvelut

Siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen tuo muutoksia maksamisen palveluihin. SEPA-palveluita ovat SEPA-tilisiirto, -suoraveloitukset ja – korttipalvelut. Aikaisemmin hieman hankalalta tuntuneet maksamisen palvelut tulevat SEPA:n myötä olemaan yksinkertaisempia. Kotimaan maksujen suorittaminen, toistuvais-suoritukset (palkat, eläkkeet) sekä alle ja yli 50 000 euron maksut EU/ETA-alueelle toimivat aikaisemmin omilla kansallisilla säännöillä, mutta jatkossa kyseisiä palveluita voi tehdä yhdellä ja selkeällä SEPA-tilisiirrolla (Nisén 2010).

KUVIO 5. Maksutavat (Nisén 2010).

Kuvio 5:stä voidaan nähdä, kuinka aiemmin hoidettuja maksutapahtumia, kuten esimerkiksi palkkojen maksuja, tilisiirtoja ja EU-maksuja voidaan jatkossa suorittaa yhdellä XML-muotoisena maksusanomana. Uusi ISO 20022 XML-tiedostostandardi tulee nykyisten palvelujen rinnalle ja lopulta se korvaa vanhat tiedostostandardit (Sampo Pankki 2009).

ISO20022 on YK:n alaisen standardointiorganisaation kehittämä ja ylläpitämä maksuihin liittyvien standardien joukko. Standardeja on laadittu sekä tilisiirroille että suoraveloitukselle. Lisäksi standardit sisältävät soveltamisohjeet asiakkaalta pankkiin välitettävälle sanomille, pankkien välisille sanomille sekä pankista asiakkaalle välitettävälle sanomille sekä poikkeuskäsittelyiden vaatimat sanomat. (Nordea 2010.)

3 SEPA YRITYKSISSÄ

SEPA:n tuomat muutokset maksujen välityksiin vaikuttavat myös yritysten ohjelmistoihin. Kotimaisten yritysten tulee selvittää niin omat kuin yhteistyökumppanien IBAN-tilinumerot ja BIC-tunnukset. (Finanssialan Keskusliitto 2009a.) IBAN-tilinumero koostuu Suomen maakoodista FI ja kahdesta tarkistenumeroista sekä asiakkaan kotimaisesta tilinumerosta. Tilinumero voi muodoltaan olla esimerkiksi seuraavanlainen: FI90 3636 3001 0100 24. BIC-koodi on pankin tunnus, jonka muoto esimerkiksi Tapiola Pankin asiakkailta on TAPIFI22. (Finanssialan Keskusliitto 2010b.) Useat yritykset ovatkin jo lisänneet laskuihinsa yrityksen pankkitiedot kansainvälisessä muodossa kansallisten tietojen lisäksi. Kauppiaille muutoksia tulee maksupäätteiden kanssa, sillä niiden tulee tukea myös sirullisia kortteja (Finanssialan Keskusliitto 2009a).

Tilisanomien teettämän kyselyn mukaan, suurimpien suomalaisten pankkien yritysasiakkaiden siirtyminen SEPA-aikaan on vielä vähäistä. Monet yrityksistä ovat vielä suunnitteluvaiheessa ja pienimmissä suunnittelua ei välttämättä ole vielä aloitettu lainkaan. Siirtyminen yrityksissä on vielä alkuvaiheessa, vaikka siirtymäaika lähestyy loppuaan. Pankeissa odotetaan enemmistön asiakkaistaan siirtyvän SEPA-aikaan kevään tai syksyn 2010 aikana. Pankit ovat valmistautuneet kouluttamalla henkilökuntaansa ja lisäämällä asiakasrajapinnassa työskentelevien ihmisten SEPA-tietoisuutta. Siirtymävaiheen loppupuoliskon ruuhkiin pankit ovat varautuneet varmistamalla, että henkilöstön määrä on riittävä. Monet pankeista toivovatkin, että yritykset eivät jättäisi siirtymistä viime hetkeen, jotta mahdollisilta ruuhkilta välityttäisiin. (Hynynen 2010.)

3.1 Maksupalvelulaki

Tuleva maksupalvelulaki on tärkeässä roolissa onnistuneessa siirtymisessä SEPA:an, sillä se antaa projektille oikeudellisen perustan. EU-direktiiviin (PSD) pohjautuva maksupalvelulaki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2010. Maksupalvelulaki vaikuttaa pankin ja yritysten välisiin maksupalvelusopimuksiin ja ehtoihin, mutta muutos näkyy myös kuluttajien välisissä ehdoissa. (Nisén 2010.)

Maksupalveluja lähinnä koskeva nykyinen säädös, tilisiirtolaki, tuli voimaan vuonna 1999. EU-direktiiviin rajan ylittävistä maksuista pohjautuva tilisiirtolaki sääntelee pankkien maksujen välitystä. (Finanssialan Keskusliitto 2010c.)

Maksupalvelulla tarkoitetaan esimerkiksi tilisiirrolla, suoraveloituksella tai maksukorteilla suoritettuja maksuja. Direktiivi määrittelee myös eräät puhelimella tai muulla vastaavalla laitteella tehdyt maksut maksupalveluun (HE 169/2009, 5). Maksupalveludirektiivi luo Euroopan unionille yhtenäisen lainsäädäntöpohjan yhteisön alueella tarjottaville maksupalveluille. Tavoitteena on laskea maksujärjestelmien korkeita kustannuksia sekä varmistaa tasapuoliset kilpailuolosuhteet (HE 169/2009, 5). Direktiivi säätelee muun muassa maksujen välitysnopeutta, tiedonantovelvollisuuksia, palvelumaksujen jakoperusteita sekä vastuita ja velvollisuuksia (Nisén 2010).

3.1.1 Lain sisältö

Hallituksen esityksen (HE 169/2009, 14.) mukaan maksupalvelua sovellettaisiin seuraaviin maksupalveluihin:

- käteispanon tekeminen maksutilille tai käteisen nostaminen maksutililtä sekä maksutilin hoitamiseen ja tarjoamiseen liittyvät toimet
- maksun suorittaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan tilille, suoraveloituksena, maksukortilla tai muulla maksuvälineellä
- maksuvälineiden jakelu
- maksuvälineellä toteutettava maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvitys
- rahanvälitys
- maksutapahtumat, jotka hyväksytään matkapuhelimella tai tietokoneella tai muilla vastaavilla laitteilla ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksun välittäjänä

Ehdotetun lain luku 2 sisältää säännökset siitä, että palveluntarjoajilla on velvollisuus antaa maksupalvelun käyttäjälle tietoa maksupalvelusta. Näiden säännösten tarkoituksena on, että maksupalveluiden käyttäjät saavat riittävän kattavat tiedot maksupalveluista. Säännösten myötä kuluttajien on helpompi vertailla palveluntarjoajien palveluja ja perittäviä kuluja sekä tehdä päätöksensä näiden avulla. Luvussa 2 säädetään myös säännöksiä maksukortin tai muun maksuvälineen käyttämiseen liittyvistä tiedonantovelvollisuuksista. Esimerkiksi, kauppias pyytää maksajalta maksua tai antaa alennusta tietyn maksuvälineen käytöstä, on kauppias tällaisesta kohdasta velvollinen ilmoittamaan maksajalle ennen maksun suoritusta. Tällä säännöskohdalla turvataan sitä, että maksuvälineen käytöstä perittävät kulut eivät tule yllätyksenä niiden käyttäjille. (HE 169/2009, 14–15.)

Luvun neljännessä ja viidennessä kohdassa tärkein uudistus on, että enimmäisajat joiden kuluessa palveluntarjoajien on maksutapahtuma toteutettava, lyhenevät huomattavasti. (HE 169/2009, 15.) Kotimaisissa maksuissa maksujen välitys pysyy ennallaan, mutta rajojen ylittävissä maksuissa siirtymäaikana maksujen välitys on kolme pankkipäivää toimeksiantopäivästä. Siirtymäajan jälkeen, vuoden 2012 alussa, maksujen välitys nopeutuu entisestään. Tällöin maksut välittyvät yhdessä pankkipäivässä toimeksiantopäivästä. (Nisén 2010.) Lakiehdotuksen säännösten mukaan maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvien palveluntarjoajien ja välittäjien on toteutettava maksutapahtuma täysimääräisinä. Maksuja koskevat kulut tulee periä erillisenä kuluna, ellei tästä ole erikseen sovittu. Jos maksutapahtuman kulut on sovittu vähennettävän maksutapahtuman määrästä, tulee vähennetyt kulut kuitenkin eritellä maksunsaajalle. (HE 169/2009, 17.)

Maksuvälineen haltijan ja palveluntarjoajan oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka liittyvät maksuvälineen käyttöön, käsitellään luvussa 6. Maksuvälineitä ovat esimerkiksi pankkikortit ja verkkopankissa käytettävät tunnusluvut. Matkapuhelinliittymä on myös maksuväline, kun sitä käytetään maksamiseen laissa tarkennetulla tavalla.

Uutena asiana laki tuo mukanaan kohdan, jonka mukaan maksuvälineen haltijalle on tehtävä mahdolliseksi ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä milloin tahansa. Palve-

luntarjoajan saatua ilmoituksen, on maksuväline suljettava. (HE 169/2009, 17.)

Lakiehdotuksen mukaan palveluntarjoajat eivät saisi estää kauppiaita tai muita maksun saajia perimästä maksua tai tarjoamasta alennusta tietyn maksuvälineen käyttämisestä. Tällä pyritään lisäämään kilpailua ja hinnoittelun läpinäkyvyyttä. Aikaisemmin eräät luottokorttiyhtiöt ovat tällaiset kohdat kieltäneet sopimuksissaan kauppiaiden kanssa, mutta tuleva säännös estää tällaisten sopimusten jatkumisen. Säännösten mukaan, kauppias tai muu maksunsaaja ei saisi kuitenkaan tehdä voittoa maksuvälineen käyttämisestä perittävillä maksuilla. (HE 169/2009, 17–18.)

Luvussa 7 käsitellään maksupalvelun käyttäjän vastuita maksukortin tai muun maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä sekä palveluntarjoajan vastuuta sekä maksupalautusta koskevia säännöksiä. Maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, joka johtuu käyttäjän huolimattomuudesta, tulee käyttäjän vastuuseen huomattava lievennys. Huolimattomuudesta tai maksuvälineen katoamiseksi ilmoittamisen laiminlyömisestä johtuvan oikeudettoman käytön takia, vastaa maksupalvelun käyttäjä oikeudettomasta käytöstä enintään 150 euroon saakka. Aikaisemmin vastuulle ei ole asetettu ylärajaa. Uudenlainen suoja maksupalvelunkäyttäjälle on maksupalautus. Maksupalautus tarkoittaa sitä, että palveluntarjoajalla on tietyn edellytyksin velvollisuus palauttaa suoraveloitus- ja korttimaksujen rahamäärä maksajalle. Jos maksutapahtuman rahamäärä ei täsmällisesti ilmene maksajan antamassa suostumuksessa ja se on suurempi kuin maksaja on kohtuudella voinut odottaa, on maksajalla oikeus maksupalautukseen. (HE 169/2009, 18–20.) Maksaja voi pyytää maksun palautusta palveluntarjoajalta kahdeksan viikon kuluessa maksutapahtuman rahamäärän veloittamisesta (Nisén 2010).

3.1.2 Vaikutukset

Maksupalvelulaille yhdessä valtiovarainministeriön valmisteleman maksulaitoslain kanssa, uskotaan olevan positiivisia vaikutuksia kansantalouteen. Se tehostaa EU:n sisämarkkinoiden ja kansallisten markkinoiden toimintaa muun muassa nopeuttamalla maksujen välitystä, varmistamalla maksujen täysimääräisyyden sekä luomalla yhteiset tiedonantovelvollisuudet ja säännökset. Maksupalvelulain mu-

kaan palveluntarjoaja ei voi estää maksunsaajaa pyytämästä maksajalta maksua maksuvälineen käytöstä, mikä edistää kokonaiskulujen läpinäkyvyyttä, mutta voi mahdollisesti ohjata maksajia käyttämään käteisrahaa. Lisääntyvä käteisrahan käyttäminen lisää rahan käyttöön liittyviä riskejä. (HE 169/2009, 22–23.)

Erityisesti rajat ylittävien maksujen toteuttaminen tehostuu ja nopeutuu koko ETA-alueella. Tämä on eduksi maksajan ja maksun saajan asemassa oleville kuluttajille, yrityksille ja julkisyhteisöille. Yrityksille yhtenäiset säännöt antavat uusia mahdollisuuksia tarjota palveluitaan myös rajan yli ETA-alueella. (HE 169/2009, 23–25.)

3.2 SEPA-tilisiirto

SEPA-tilisiirto tuli yleiseen käyttöön vuoden 2008 alkupuolella. Näkyvin muutos kuluttajille on tilinumeron kansainvälinen IBAN-muoto sekä BIC-tunnus eli pankkitunnus (Finanssialan Keskusliitto 2010a). Tilinumeron kansainvälinen muoto näkyy jo kuluttajien verkkopankissa sekä pankkien tilisiirtolomakkeisiin on laitettu paikka myös IBAN-tilinumerolle ja BIC-tunnukselle. 1.7.2010 lähtien laskuissa ja tilisiirtolomakkeilla IBAN ja BIC ovat pakollisia (Nisén 2010). Kuviossa 6 on esimerkki käytössä olevasta tilisiirtolomakkeesta, jossa näkyy selvästi maksun saajan kansallisen tilinumeron lisäksi kansainväliset tunnistetiedot. Muutoin lomake on pysynyt ennallaan.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	TAPIOLA PANKKI 363630-01010024	IBAN	FI90 3636 3001 0100 24	BIC	TAPIFI22
Saaja Mottagare	SEPPO SAAJA KOTIKUJA 3 A 4, 12345 KAUPUNKI	Visså Meddelande			
TILISIIRTO GIRERING	Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress	MAIJA MAKSAJA VIIVATIE 15 09999 KOODILA			
	All- kirjotus Underskrift	Maija Maksaja			
Tilin nro Från konto nr	123456-7890	Eräpäivä För dag	28.9.2007	Euro	47,00
<p>Maksu välitetään saajalle maksujärjestelmän ohjeiden mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella. Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.</p>					
PANKKI BARKEN					

KUVIO 6. Tilisiirtolomakemalli (Finanssialan Keskusliitto 2010b).

Aikaisemmin yritykset ovat hoitaneen palkkojen maksamisen toistuvaissuorituksina, mutta SEPA:n myötä ne voidaan hoitaa SEPA-tilisiirtona, kuten muutkin maksut. Suomessa käytetään omaa koodiaan (SALA = ”Salary) erottamaan palkat muista maksuista. (Nisén 2010.) Kyseinen koodi ei välity asiakkaalle. Aikaisempaan eroten SEPA-palkka -aineistoissa annettava päivämäärä on veloituspäivä eikä kuten toistuvaissuorituksissa palkansaajan maksupäivä. Ratkaisuun päädyttiin, koska nykyinen käytäntö olisi standardien vastainen. (Nordea 2009.)

3.3 SEPA-suoraveloitus

SEPA-suoraveloitus mahdollistaa suoraveloituksen käyttämisen koko yhtenäisen euromaksualueen maiden välillä (Finanssialan Keskusliitto 2009b). SEPA-suoraveloitus poikkeaa Suomessa käytössä olevasta suoraveloituksesta siten, että asiakas antaa luvan maksun veloittamiseen suoraan velkojalle eikä pankille. (Euroopan Keskuspankki 2006). Suoraveloitukset ovat euromääräisiä ja voivat olla joko yksittäisiä tai toistuvia eikä rahamäärää ole rajoitettu. Maksajan ja laskuttajan tilit tulee olla SEPA-alueella sijaitsevassa pankissa sekä pankkien tulee olla SEPA-suoraveloituksen palveluntarjoajia. Maksajalla on myös oikeus pyytää suoraveloituksen peruuttamista kahdeksan viikon sisällä veloituksesta. SEPA-suoraveloituksen on määrä tulla voimaan sen jälkeen, kun maksupalveludirektiivi on astunut voimaan koko SEPA-alueella. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

SEPA-suoraveloitus tuo laskuttajille useita etuja. Se on helppo ja kustannustehokas tapa periä maksuja, se tarjoaa mahdollisuuden optimoida yrityksen kassavirtaa ja kassanhallintaa sekä maksuja voidaan periä useista eri maista yhtä laskutustapaa käyttäen. Etuja maksajille puolestaan ovat maksamisen helppous ja varmuus. Saapuneiden maksujen täsmäytys on myös yksinkertaisempaa, koska kaikki maksut ovat samanmuotoisia. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

E-lasku on Suomessa nopeasti kehittyvä palvelu, joka ei muualla Euroopassa ole vielä yleisesti käytössä. Kansallisen suoraveloituksen tilalle suositellaan käytettä-

väksi e-laskuun perustuvaa maksupalvelua. Palvelu tuo mukanaan kustannussäästöjä järjestelmien yksinkertaistumisten vuoksi, saapuvien maksujen vastaanottamisesta viitteellisinä tilisiirtoina ja yritysten ei tarvitse lähettää ennakoilmoituksia postitse. Suomalaiset pankit antavat suuren panoksen kuluttajan e-laskun käyttöönoton edistämiseen. Palvelua pidetään kustannustehokkaampana ja yksinkertaisempana kuin suoraveloitus. Pankit voivat tarjota automaattisen maksamisen palveluita, jolloin e-lasku voidaan maksaa toistuvasti suoraveloituksen tapaan. Kehitteillä on myös palvelu asiakkaille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää verkkopankkia. (Finanssialan Keskusliitto 2009b.)

3.4 SEPA-kortit

SEPA-korttikehikko, SCF, määrittelee SEPA-korttien yleiset periaatteet, millä tavoin kortit toteutetaan. Vuoden 2008 alusta lähtien pankeissa on tarjottu asiakkaille SCF:n vaatimukset täyttäviä kortteja. Vanhat magneettijuovilla varustetut kortit korvautuvat EMV-standardien mukaisilla sirukorteilla, jotka täyttävät SCF:n vaatimukset. (Finanssialan Keskusliitto 2008.) Kansalliseen käyttöön tarkoitettuja siruttomia kortteja ei saa enää olla käytössä vuoden 2010 jälkeen, jolloin siirtymisen sirukortteihin tulisi olla valmis. Nykyiset Visa Electron, Visa tai MasterCard-kortit täyttävät SEPA-vaatimukset. (Nordea 2009.)

Muutoksia siruttomien korttien käyttöön verrattaessa tulee maksutilanteisiin. Maksua suorittaessa kortinhaltija syöttää kortin maksulaitteeseen ja painelee kortin yksilöllisen PIN-koodin. (Finanssialan Keskusliitto 2008.) Siten kortin käyttäminen on turvallisempaa ja väärinkäytöt vähentyvät. Jos asiakkaalla on sirukortti, eikä yrityksellä ole EMV-maksupäätteitä, vastuu kortin mahdollisista väärinkäytöksistä on yrityksellä (Aktia 2009).

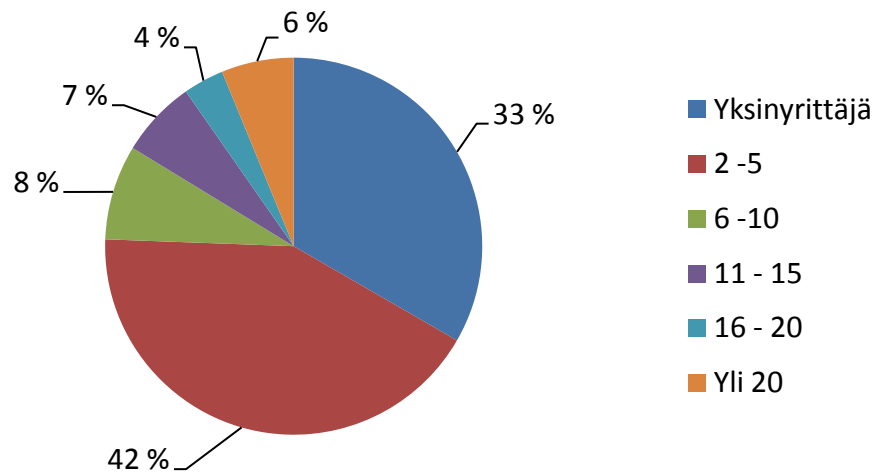
Kauppiaille uudenlaiset kortit tietävät maksupäätelaitteistojen uusimista. Sirumaksupäätteet on kaupoissa otettava käyttöön vuoden 2010 loppuun mennessä. Magneettijuovatahtumia voidaan tehdä vain poikkeustapauksissa, kuten SEPA-alueen ulkopuolella myönnettyjen korttien kohdalla. Kauppias voi valita ne maksukortit, jotka hyväksytään maksuvälineinä. (Paikallisosuuspankkiliitto 2008.)

4 CASE-TUTKIMUS: YHTENÄINEN EUROMAKSUALUE PÄIJÄT-HÄMEEN PK-YRITYKSISSÄ

Tutkimuksessa tutustuttiin Päijät-Hämeen pk-yritysten tietoisuuteen SEPA-projektista sekä yritysten valmiuteen siirtyä SEPA-aikaan. Kysely toteutettiin kyselykone.fi -sivuston avulla, joka mahdollisti yrityksille helpon kanavan osallistua kyselyyn mukaan. Sivuston kautta oli myös helppo kerätä ja analysoida saatuja tuloksia yhteen, mikä osaltaan edisti työn onnistumista. Työssä hyödynnettiin myös SPSS-tilastointiohjelmaa, jonka avulla oli mahdollista vertailla saatuja tietoja keskenään ja löytää mahdollisia yhtenäisyyksiä tai poikkeavuuksia vastauksista. Kyselylomake oli toteutettu Päijät-Hämeen Yrittäjien avustuksella, joka mahdollisti kontaktin Päijät-Hämeen alueen yrityksiin. Päijät-Hämeen Yrittäjillä on 3300 jäsenyritystä, joista 2020 ovat sallineet sähköpostiosoitteensa tutkimus- ja markkinointikäyttöön. Kysely lähetettiin näille 2020 jäsenyritykselle. Vastauksia saatiin yhteensä 258 kappaletta, jolloin vastausprosentti on 12,8 %. Vastausmäärä jää prosentuaalisesti melko pieneksi, mutta määrällisesti vastanneita on kuitenkin hyvinkin paljon.

4.1 Taustamuuttajat

Enemmistö vastaajista muodostui pienemmistä yrityksistä ja yksinyrittäjistä. Vastaajista suurin ryhmä koostuu yrityksistä, joiden henkilöstömäärä on 2 - 5. Tämän ryhmän osuus vastanneista on 42 %. Toisena suurimpana vastaajaryhmänä ovat yksinyrittäjät. Vastaajista löytyy myös muutamia hieman isompia yrityksiä, mutta vastaajista selkeä enemmistö koostuu pienemmän kokoluokan yrityksistä. Vuositaisen liikevaihdon perusteella yrityksistä yli puolet jää alle 200 000 euron. Kuviosta 7 voidaan nähdä, kuinka vastaajayritysten henkilöstömäärä on jakautunut. Vastaajakunta muodostui hyvin, sillä tarkoituksena olikin tutkia, miten SEPA näkyy juuri pienempien yritysten toiminnassa ja mikä on heidän tietoisuuden taso asiasta.

KUVIO 7: Yritysten henkilöstömäärä.

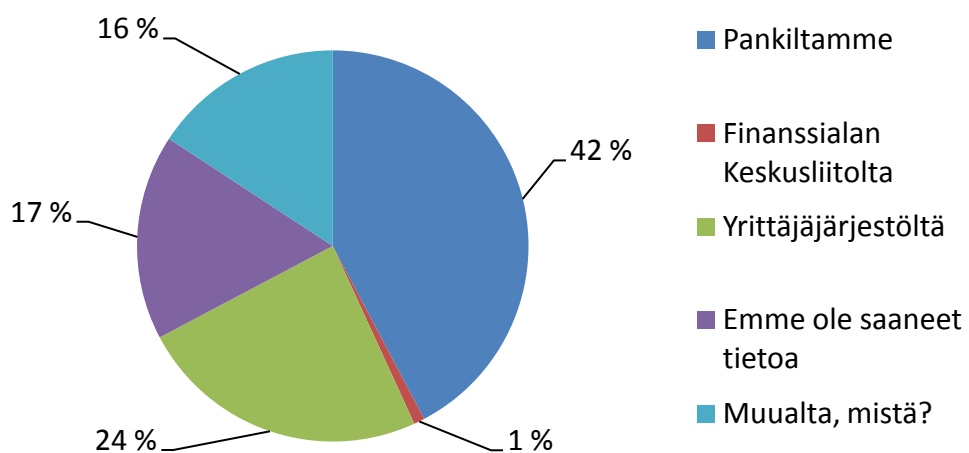
Vastaajien toimiala koostuu hyvin monesta eri toimialasta, mikä luo tutkimukselle vaihtelua, sillä se ei ole mihinkään keskittynyt tiettyyn toimialaan. Suurimpia toimialoja edustavat vastanneista yrityksistä palvelutoimintaa, teollisuutta, rakentamista ja tukku- ja vähittäiskauppaa harjoittavat yritykset. Vientiä tai tuontia SEPA-alueella vastanneista harjoittaa vain 23 prosenttia.

4.2 Tietoisuus SEPA:sta

Tutkimuksessa tiedusteltiin yrityksiltä sitä, onko yhtenäinen euromaksualue heille tuttu. Suurin osa, 61 prosenttia vastaajista, oli tietoisia yhtenäisestä euromaksualueesta. Yli 100 yritystä, 39 % vastaajista, eivät kuitenkaan olleet tietoisia SEPA:sta.

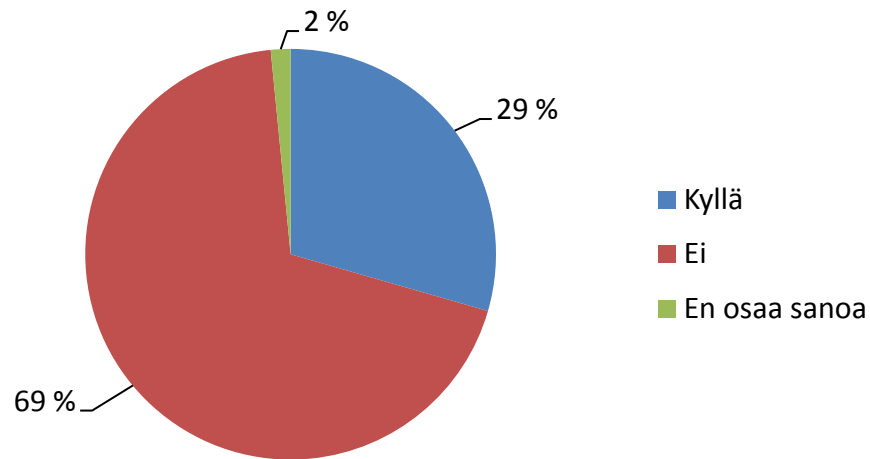
Tutkittaessa eri vastaajaryhmien tietoisuutta voidaan todeta, että vastanneista yksinyrittäjistä 56 prosentille heistä SEPA oli tuttu. Yli 20 henkilöä työllistäville yrityksille SEPA oli tuttu jopa 94 prosentille vastanneista. Tästä voidaan päätellä, että mitä suurempi yritys on, sitä parempi tietoisuus SEPA:sta on. Vientiä tai tuontia harjoittaville yrityksille SEPA oli 71 prosentille tuttu, mutta 29 prosentille SEPA ei ollut tuttu käsitteenä. Tämä on pienoinen yllätys, sillä näille yrityksille SEPA tarjoaa eniten mahdollisuuksia ja parannuksia toimintaansa, mutta vaatii myös muutoksia.

Kysyttäessä, mistä yritykset ovat saaneet tietoa yhtenäisestä euromaksualueesta, tärkeimmiksi tiedonlähteiksi mainittiin pankit ja yrittäjäjärjestö, kuten kuvioista 8 voidaan nähdä. Muina lähteinä yritykset ovat käyttäneet omatoimisesti internetiä ja lehtiä, mutta myös ohjelmistojen toimittajat ovat olleet tiedonlähteinä. 17 prosenttia vastanneista ei ole saanut tietoa lainkaan. Tämä tarkoittaa sitä, että näihin yrityksiin ei ole asiasta oltu yhteydessä tai että he eivät ole SEPA:sta ollenkaan tietoisia.

KUVIO 8: Yritysten tiedonlähteet SEPA:sta

Tiedottaminen yhtenäisestä euromaksualueesta on tuloksien perusteella ollut melko heikkoa, sillä vastanneista 44 prosenttia oli sitä mieltä, että SEPA:sta ei ole tiedotettu yrityksille tarpeeksi. 29 prosenttia ei osannut vastata, oliko yrityksille tiedotettu tarpeeksi ja vain 27 prosenttia oli sitä mieltä, että asiasta oli tiedotettu tarpeeksi. Puolet vastanneista kuitenkin oli sitä mieltä, että asioista on saanut riittävästi tietoa halutessaan.

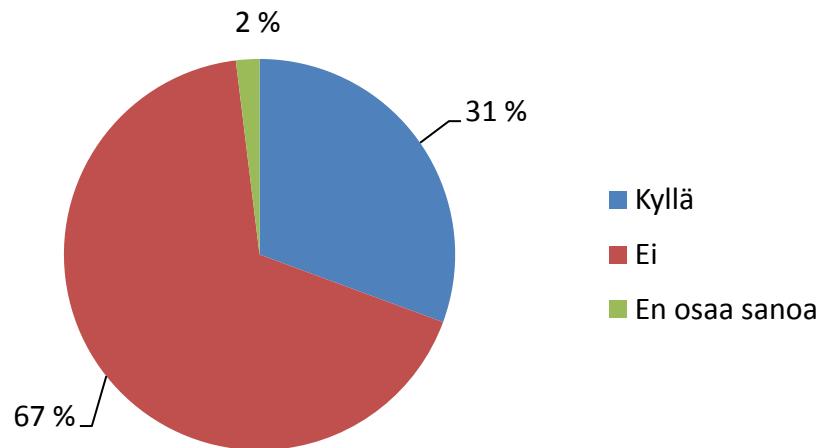
KUVIO 9: Yhteydenotot yrityksiin.

Vastausten perusteella voitaisiin tehdä johtopäätöksiä, että yrityksille tiedottaminen on ollut heikolla tasolla vastaajien mielestä. Yllä olevasta kuvioista 9 voidaan nähdä, että lähes 70 prosenttiin yrityksistä ei olla oltu yhteydessä SEPA:a koskien. Yrittäjien on siis täytynyt itse hankkia tietoa SEPA:sta, jos heihin ei ole asiasta oltu yhteydessä. Luultavasti pankissa asiasta on mainittu normaalien käyntien yhteydessä, mutta se ei ole jäänyt mieleen yhtä hyvin kuin, että yrityksiin olisi erikseen otettu yhteyttä asian suhteen.

4.3 Valmistautuminen yrityksissä

Siirtymäaika alkoi SEPA:an vuonna 2008 ja sen on määrä päättyä vuoden 2010 loppuun mennessä. Siirtymäaika huomioiden, puolet vastanneista ei ole valmistautunut SEPA:an. Syynä siihen voi olla, että siirtyminen jätetään tarkoituksella siirtymän loppuvaiheille tai siirtyminen SEPA:an ei vastanneiden mielestä vaikuta heidän toimintaansa juurikaan. 41 prosenttia vastaajista oli valmistautunut SEPA:an, 50 prosenttia ei ole valmistautunut ja loput 9 prosenttia vastanneista ei osannut vastata kysymykseen.

Suurin osa vastaajista, 67 prosenttia, vastasi että SEPA:a varten ei ole vielä tehty lainkaan muutoksia ja 2 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. 31 prosenttia yrityksistä oli jo tehnyt muutoksia. Vastauksista tuli esille, että muutoksia oli tehty lähinnä ohjelmistojen päivityksen, maksupäätteiden sekä IBAN- ja BIC-tunnusten kanssa. Kuvioista 10 voidaan nähdä, kuinka monta yritystä on jo tehnyt muutoksia SEPA:n vuoksi.

KUVIO 10: Yrityksissä jo tehdyt muutokset.

SEPA:n muutoksista yrityksissä tiedusteltiin muutamien tarkennetuina kysymyksin, sillä ne olivat hyvin ajankohtaisia ja kiinnostavia. 1.7.2010 lähtien laskuissa ovat IBAN- ja BIC-tunnukset pakollisia kansallisten tilinumeroiden lisäksi. Vastaajilta kysyttiin, miten heidän lähettämässään laskuissa näkyy tässä vaiheessa kansainvälinen tilinumero ja pankkitunnus. Vastanneista 53 prosentilla ei näitä vielä laskuista löytynyt ja 42 prosenttia oli tarvittavat muutokset asian suhteen tehnyt. Vastanneista 5 prosenttia ei osannut sanoa, oliko yrityksessä tehtynä näitä muutoksia vielä.

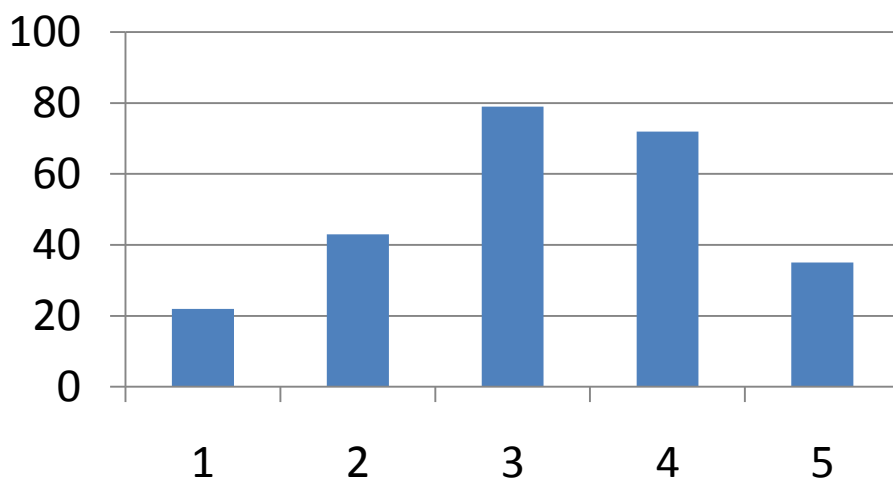
Yrityksiltä tiedusteltiin myös sitä, miten heidän taloushallinto- tai reskontraohjelmiin on tehty muutoksia. Vastaajista 25 prosenttia oli tehnyt muutoksia, mutta suurin osa, 61 %, ei ole tehnyt muutoksia näihin ohjelmistoihin. 14 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen. Sirullisia kortteja varten tarvitaan sopivat maksu-

päätteet ja näihin muutoksiin 22 % yrityksistä oli jo valmistautunut. 72 % ei ollut tehnyt muutoksia maksupäätteisiinsä eikä 6 % osannut vastata.

4.4 Suhtautuminen SEPA:an

Vastaajilta tiedusteltiin, mitä ajatuksia SEPA ja sen tuomat muutokset heissä herättävät. Kysymyksiin vastaaminen arvioitiin asteikolla 1 - 5 (5 = täysin samaa mieltä, 1 = täysin eri mieltä). Vastaukset olivat melko tasaisia eikä suoranaisesti mistään tullut esille mitään selkeää yksipuolista mielipidettä. Yhtenäinen euromaksualue enemmistön mielestä nähtiin enemmän positiivisena kuin negatiivisena asiana.

Yrityksiltä tiedusteltiin, käykö siirtyminen yhtenäiseen euromaksualueeseen vaivattomasti ja vastaukset olivat jakautuneet tasaisesti puolin ja toisin. Yli kolmannes vastauksista oli neutraaleja, mutta muutoin toinen puoli oli sitä mieltä, että siirtyminen käy melkein vaivattomasti ja toinen sitä mieltä, että ei käy. Enemmistö vastaajista oli kuitenkin lähes samaa mieltä siitä, että siirtymäaika on riittävä. Siirtymäajan 2008 – 2010 riittävyys yrittäjien näkökulmasta on esiteltynä kuviossa 11. Kuvion vasen mitta-asteikko kertoo vastaajien lukumäärän ja ala-asteikosta voidaan nähdä, kuinka vastaajat suhtautuvat siirtymäajan riittävyyteen. Tämä asteikko vaihtelee 1:stä (täysin eri mieltä) asteikkoon 5 (täysin samaa mieltä).

KUVIO 11: Siirtymäajan riittävyys yritysten näkökulmasta.

Kyselyyn osallistuneilta kysyttiin, onko SEPA aiheuttanut yrityksille ylimääräisiä kustannuksia ja vastaukset jakaantuivat hyvin tasaisesti puolin ja toisin. 38 prosenttia vastauksista oli neutraaleja, josta voitaisiin päätellä, että kustannuksien arviointi yrityksissä on hankalaa. 33 prosenttia oli sitä mieltä, että yritykselle ei aiheudu ylimääräisiä kustannuksia ja 29 prosentin mukaan niitä aiheutuu yritykselle.

Yritykset eivät nähneet SEPA:n tuovan heille kovin suuria hyötyjä. 42 prosenttia vastaajista koki, että SEPA ei heitä juurikaan hyödytä. 20 prosenttia oli sitä mieltä, että SEPA tuo heidän toiminnalleen hyötyä. Neutraalin kannan asian suhteen otti 38 prosenttia vastanneista. Pienissä yrityksissä ei välttämättä olla täysin tietoisia SEPA:n vaikutuksista ja niistä hyödyistä mitä se voi yrityksille tarjota, mikä selittänee vastaajien suhtautumisen yhtenäisen euromaksualueen hyödystä. Enemmistö ei kuitenkaan näe SEPA:a heidän toimintaansa vaikeuttavana asiana.

SEPA:n myötä EU-maiden välisten kauppojen tekeminen helpottuu huomattavasti, mutta yritysten vastausten perusteella, SEPA:n ei nähdä tuovan heidän toiminnalleen uusia mahdollisuuksia. Vain 16 prosenttia vastanneista oli täysin samaa mieltä tai melkein samaa mieltä, että SEPA tarjoaa yrityksille uusia mahdollisuuksia. Eihän tämä välttämättä Suomessa toimivalle yksinyrittäjälle suoranaisesti näy uusina mahdollisuuksina, mutta tiettyjä parannuksia se yrityksille kuitenkin tarjoaa.

Yritysten keskuudesta on viime aikoina noussut esille pientä tyytymättömyyttä SEPA-korttien suhteen. Tyytymättömyyttä on aiheuttanut rahan siirtymisen hitaus asiakkaalta yritykselle sekä Luottokunnan ja pankkien provisioiden nousu maksettaessa uusilla debit-korteilla. Kysyttäessä yrityksiltä, onko rahojen siirtyminen asiakkaalta yritykselle uusien korttien myötä hidastunut, selkeä enemmistö asettui sille kannalle, että siirtyminen on liian hidasta. Maksukorttien provisiosta löytyi myös melko selkeä mielipide. 49 prosenttia vastaajayrityksistä on sitä mieltä, että provisiot ovat nousseet liikaa. Selkeästi näissä asioissa yritykset ovat vahvemmin samaa mieltä ja siksi se onkin melko ajankohtainen asiakohta tällä hetkellä.

4.5 Muita esille nousevia asioita

Avoimista vastauksista tuli muutamia yrityksiä askarruttaneita seikkoja ja palautetta yhtenäisen euromaksualueen tuomista muutoksista. Avoimiin kysymyksiin vastanneiden määrä jäi koko kyselyyn osallistuneiden määrään verrattuna melko pieneksi, mutta vastauksista saatiin hyviä rakentavia kommentteja kaikesta huolimatta. Muutama oli vastannut, että SEPA tuo liikaa kustannuksia yrityksille, eikä pieniä yrityksiä ole huomioitu tarpeeksi. Vaikeina aikoina kertainvestoinnit uusiin maksupäätteisiin ja ohjelmistojen päivittämisiin ajatellaan tuovan yrittäjille vain lisäharmia ja -kustannuksia. Koulutusta pankit ovat tarjonneet asiakkailleen, mutta koulutusta asiaan olisi toivottu olevan enemmän. Tiedottamisesta tuli moitteita useammalta vastanneelta. Tiedotusta toivottaisiin enemmän sekä jotain tahoja ottamaan vastuuta tiedottamisen suhteen, jotta tiedonlähteet eivät olisi niin irrallisia. Kauppiaita koskettaneet rahojen siirtymiset asiakkaalta yrittäjällä sekä korttiprovisiot herättivät myös keskustelua. Muutokset maksupäätteissä ja niiden ylläpitämisessä kokonaiskustannuksiltaan, koettiin osassa vastauksista liian suuriksi. Alla on kyselyn vastauksista poimittuja kommentteja:

*Maksukorttia ei voi käyttää jos kulut ylittävät 10% myynnistä! Tämä ei välttämättä johdu provisioista vaan kokonaiskustannuksista.
=Teleliikennekulut+laitevuokrat/laitteiden hinnat+provisiot+tietoliikenteen suojaustoimet+jatkuvat muutokset systeemeihin jolloin joutuu taas uusimaan laitteistot*

Järjestelmä ei huomioi pieniä yrittäjiä tarpeeksi, vaan vaikeuttaa ja aiheuttaa huomattavia kustannuksia koskien päivittäistä laskutusta isommille yrityksille. Jos ei ole sähköisiä laskutusohjelmia on vaikeuksia saada edes laskuja perille. Maksupäätteiden muutokset aiheuttavat myös huomattavia kustannuksia juuri pienille yrittäjille. Lisäksi kaikki suoritukset kulkevat luottokunnan kautta joka sekin nipistää jokaista suoritusta yrittäjälle.

Ei kai muuta kuin täytyy ottaa selvää mikä ihme tuo oikein on. Yleisesti ei mitään käsitystä asiasta, olen tietoinen vain että johonkin on vielä tämä vuosi aikaa valmistautua. Olen niin uusi yrittäjä, että kaikki on aika haksessa.

4.6 Tutkimuksen johtopäätökset

Tutkimuksesta selviää, että yhtenäisen euromaksualueen tiedottaminen on ollut heikkoa ja sekavaa. Yritykset kokevat, että tietoa ei ole tullut heille tarpeeksi ja monet ovat joutuneet itse etsimään tietoa aiheesta. Vastanneet ovat toivoneet jostain tiettyä tahoa ottamaan vastuun ja tiedottaa yrityksiä siitä, miten heidän tulisi edetä ja mitä muutoksia heiltä vaaditaan. Pankit ja yrittäjäjärjestö ovat toimineet pienille yrityksille hyvänä tiedonlähteenä, mutta monet yritykset toivovat varmasti suoraa kontaktia yritykseen aiheen tiimoilta.

Vastanneista vain 40 prosenttia on valmistautunut SEPA:an ja reilu 30 prosenttia on jo tehnyt muutoksia yhtenäisen euromaksualueen vuoksi. Huono tiedottaminen ja tietoisuus SEPA:sta on varmasti yksi syy siihen, miksi vastanneista vain alle puolet on valmistautunut muutoksiin ja vielä pienempi osa on jo tehnyt muutoksia.

Asenteet SEPA:a kohtaan ovat melko neutraalit, mutta sen tarjoamia mahdollisuuksia ja muutoksia ei aivan ymmärretä. Kauppiaiden asenteet ja mielipiteet yhtenäisen euromaksualueen suhteen ovat selkeästi negatiivisemmat. Negatiivisina asioina tuodaan esille kustannukset, mitä maksupäätteiden uudistamisesta aiheutuu. On luonnollista, että nämä kertainvestoinnit maksupäätteisiin ja ohjelmistojen muutoksiin nähdään negatiivisina asioina, varsinkin kun taloustilanne monella yrityksellä on talouden taantumana johdosta heikko.

4.7 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Somerkallion tutkimuksen vastaajakunta muodostui hyvin pitkälti samoista kokoluokan yrityksistä. Hänen tutkimuksen suurin vastaajakunta oli 2 – 9 henkeä työllistävät yritykset ja toisena suurimpana yksinyrittäjät, kuten Päijät-Hämeen yrityksille tehdyssä kyselyssä. Vertauskohta hänen tutkimukseen on siis melko hyvä, sillä vastaajakunta muodostuu samoista muuttujista. Somerkallion tutkimuksen kohteena olleet yritykset olivat Kanta-Hämeen alueella. (Somerkallio, A. 2009.)

Niemelän tutkimus on taas selkeästi suurempien yritysten tuloksista muodostunut. Hänen tutkimuksessaan suurin ryhmä muodostui yrityksistä, joiden liikevaihto oli 10 – 25 miljoonaa euroa. Joukosta löytyi myös yrityksiä, joiden liikevaihto ylitti jopa yli miljardi euroa. Niemelän tutkimusta voidaan siten verrata isompiin yrityksiin ja tutkia miten, pienempien yritysten tietoisuus ja asenteet SEPA:sta ovat. Huomattavaa on myös se seikka, että Niemelän kyselyn kohteena olleet yritykset ovat koko Suomen alueelta. (Niemelä, A-M. 2009.)

Somerkallion tekemässä tutkimuksessa vastanneiden tietoisuus SEPA:sta oli melko samanlainen prosentuaalisesti. Suurempien yritysten tietoisuus SEPA:sta on pienempiä yrityksiä parempi. Niemelän tutkimuksesta tulee esille, että 98 % tutkimukseen osallistuneista olivat tietoisia SEPA:sta. Pienemmille yrityksille SEPA-käsitteenä on siis paljon vieraampi asia.

Somerkallion ja Niemelän tutkimuksien tuloksiin verrattaessa SEPA-tiedonlähteet ovat jakautuneet lähes samoin. Suurin tiedonlähde molemmissa tutkimuksissa on ollut pankki. Pankit ovat SEPA-projektin kannalta tärkeä ja pankkien rooli SEPA:n muodostumisessa on suuri, mikä osaltaan on syy siihen, miksi pankit ovat suurin tiedonlähde. Toisaalta yritykset asioivat pankissa tiiviisti, jolloin pankeilla on ollut hyvä tilaisuus informoida yrityksiä yhtenäisestä euromaksualueesta ja sen vaikutuksista. Yrittäjäjärjestöä ei Niemelän tutkimuksen tuloksista löytynyt, joka johtuu varmasti siitä, että pienemmät yritykset ja yksinyrittäjät turvautuvat varmemmin yrittäjäjärjestön puoleen, kun taas suuremmat yritykset konsulttiyrityksiin, pankkeihin tai ohjelmistotoimittajiin.

Somerkallion tutkimuksen perusteella ei voida arvioida Kanta-Hämeen alueen valmiutta suoranaisesti, mutta tuloksista selviää, että Kanta-Hämeen alueen yrityksistä vain 13 prosenttia on vienyt SEPA-siirtymän niin pitkälle kuin mahdollista ja 51 prosenttia vastanneista ei ole huomioinnut siirtymää lainkaan. Valmiuden SEPA:a varten voitaisiin näiden perusteella olettaa olevan vielä hyvin alkuvaiheessa. Niemelän tutkimuksen kohdeyrityksistä toimet SEPA:n vuoksi ovat selkeästi paremmassa vaiheessa, sillä 48 vastanneista oli jo kyselyn aikana alkanut tekemään konkreettisia toimenpiteitä yrityksessä. Suuremmilla yrityksillä valmius ja toimet ovat siis selkeästi paremmassa vaiheessa kuin pienemmillä yrityksillä.

Alueellisesti katsottuna voitaisiin sanoa, että Päijät-Hämeen alueen pienet ja keskisuuret yritykset ovat ottaneet hieman enemmän toimia SEPA:n vuoksi kuin Kanta-Hämeen alueella.

Vastaajien suhtautuminen kysymyksiin oli hyvin neutraalia kaikissa kohdissa tutkimuksessani ja sama näkyi myös Niemelän tutkimuksen tuloksissa. Suhtautuminen SEPA:a kohtaan Päijät-Hämeen alueen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä oli enemmän positiivista kuin negatiivista. Niemelän tuloksista ilmenee, että suuremmissa yrityksissä 40 prosenttia kokee SEPA:n positiivisena ja vain 10 prosenttia kokee sen negatiivisena asiana. Yhteneväisyyksiä löytyi myös siirtymäajan riittävydestä. Päijät-Hämeen alueen yrityksiä ja Niemelän tutkimukseen osallistuneiden mielipiteet siirtymäajan riittävydestä olivat hyvin samankaltaisia. Molemmilla tutkimuksissa siirtymäaika koettiin enemmistön puolesta riittäväksi.

Voidaan siis sanoa, että suurempien yritysten valmis on pienempiä yrityksiä selkeästi paremmalla tasolla. Monilla suuremmilla yrityksillä on tehtynä suunnitelmia SEPA:n vuoksi tai jopa tehty jo tarvittavat muutokset. Isommille yrityksille aiheutuu muutoksista toki enemmän työtä, sillä pienempiä yrityksiä ei välttämättä koske esimerkiksi taloushallinnon ohjelmien päivittäminen. Myös suurempien yritysten resurssit ovat paljon suuremmat, mikä osaltaan selittää sitä, miksi näissä yrityksissä muutokset on viety paljon paremmin jo loppuun asti. Alueellisesti katsottuna ei valmiustaso tai tietoisuus eroa juurikaan. Suurimmaksi ja merkittävämmäksi seikaksi nouseekin juuri yrityksen koko. Mitä suurempi yritys, sitä parempi tietoisuus yhtenäisestä euromaksualueesta on.

5 YHTEENVETO

Siirtyminen Yhtenäiseen euromaksualueeseen alkoi vuonna 2008 ja siirtymäaika tulee päättymään vuoden 2010 lopussa. Maksamisen palveluista tilisiirrot, suora-veloitukset ja korttimaksut, tulevat toimimaan yhtenäisin säännöin ja standardein SEPA-alueella. Muutoksia maksamisen palveluihin on tapahtunut siirtymäajan sisällä sekä lisää muutoksia tapahtuu, kun maksupalvelulaki tullaan säätämään voimaan tulevaksi.

Tutkimuksen validiteettiin ja reliabiliteettiin vaikuttivat kyselylomakkeen valmiit kysymykset, jotka olivat kokonaisuudessaan lyhyitä ja yksinkertaisia, joten kysymysten väärin ymmärtämisen mahdollisuus jäi pieneksi. Joitakin kysymyksiä olisi voinut muotoilla hieman toisin, jotta ne eivät olisi niin johdattelevia, mutta kokonaisuudessaan kysymykset olivat hyvin selkeitä ymmärtää. Tutkimukseen osallistuneet yritykset olivat kohderyhmältään lähes kaikki samaa kokoluokkaa, joten vaikka vastausprosentti jäi pieneksi, eivät loput vastaamatta jättäneistä yrityksistä poikkeaa suuresti vastaajista. Vastaajakunta edusti pitkälti sitä kohderyhmää, mitä oli tarkoituskin tutkia tarkemmin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten SEPA näkyy yrityksiä toiminnassa ja miten tietoisia yritykset SEPA:sta ovat Päijät-Hämeen alueella sekä mitä ajatuksia se heissä nostaa esille. Näihin tutkimusongelmiin löytyi hyviä vastauksia teoriaosuudesta, mutta etenkin empiriaosuus, joka toteutettiin lähettämällä kyselylomake Päijät-Hämeen pienille ja keskisuurille yrityksille, tuki vastauksien saamisessa hyvin. Se antoi alueellisen kuvan siitä, miten SEPA koetaan yrityksissä, miten siihen on valmistauduttu ja miten hyvin asiasta tiedottaminen on yrityksiä mielestä hoidettu.

Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että SEPA on Päijät-Hämeen alueen yrityksille hieman vieras käsite, vaikka suurin osa vastaajista on kuitenkin kuullut aiheesta. Se, mitä SEPA pitää sisällään, mitä se tarjoaa ja mihin se vaikuttaa, on hieman vieraampi asia pienille yrityksille. Yhtenäistä euromaksualueetta ei nähdä negatiivisena asiana, mutta sen tarjoamia mahdollisuuksia tai vaikutuksia ei täysin ymmärretä. Isoissa yrityksissä muutoksista ollaan enemmän tietoisia ja niihin on

valmistauduttu jo etukäteen. Tiedottaminen vastaajien mielestä on hoidettu huonosti ja tiedottamista aiheesta toivottiinkin enemmän. Huono tiedottaminen ja tietoisuus aiheesta ovat varmasti yksi tekijä, minkä vuoksi valmistautuminen yhteiseen euromaksualueeseen on jätetty siirtymäajan loppupuolelle.

Jatkotutkimuksen aiheina voisi esimerkiksi olla siirtymäajan jälkeisten muutosten ja vaikutusten tutkiminen yrityksissä. Miten siirtymäaika on riittänyt? Onko kaikissa yrityksissä onnistuttu siirtymään SEPA-aikaan riittävän ajoissa? Myös tulevan maksupalvelulain vaikutuksia lain voimaantultua olisi hyvin mielenkiintoista tutkia. Olisi myös hienoa päästä tutkimaan ja haastattelemaan joitakin yrityksiä, joilla on selkeä suunnitelma SEPA:n vuoksi ja tutkia, miten SEPA-projekti näissä kohdeyrityksissä menee alusta loppuun saakka. Näin päästäisiin tutkimaan ja katsomaan niitä konkreettisia toimenpiteitä, mitä SEPA yrityksen taloushallinnon tai ostoreskontran ohjelmiin vaikuttaa.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Grönroos, M. 2004. Johdatus tilastotieteeseen. Kuvailut, mallit ja päättely. Tampere: Finn Lectura.

HE 169/2009. Hallituksen esitys maksupalvelulaiksi.

Hynynen, E-L. 2010. SEPA-aineistojen käyttö yrityksissä vähäistä. Tilisanomat 2/2010, 30-33.

Nisén, A. 2010. Taloushallintoliiton tili- ja veropäivät -luentomateriaali. Finlandia-talo 18. – 19.1.2010

Nisén, A. 2009. Yhtenäinen euromaksualue SEPA tehostaa maksamista. Tilisanomat 4/2009, 36-38.

Tilisiirtolaki 1999/821. Annettu 14.08.1999 Helsingissä.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Valli, R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset lähteet:

Aktia. 2010. SEPA tietoa yrityksille. Aktia [viitattu 22.2.2010]. Saatavissa: http://www.aktia.fi/yrittajille/maksuliikenne/maksut/sepa_helpottaa_maksamista/sepa

Basware Oyj. 2008. SEPA mullistaa Euroopan maksuliikenteen. Basware Oyj [viitattu 21.3.2010]. Saatavissa: http://www.basware.com/FI/News_and_Events/news/Pages/2008-09-29.aspx

Euroopan Keskuspankki. 2010. Virstanpylväitä euron yhdentymisessä (1950–2007). Euroopan Keskuspankki [viitattu 15.1.2010]. Saatavissa: <http://www.ecb.int/ecb/history/ec/html/index.fi.html>

Euroopan Keskuspankki. 2006. Yhteinen Euromaksualue (SEPA). Euroopan Keskuspankki [viitattu 19.1.2010]. Saatavissa: http://www.ecb.int/pub/pdf/other/sepa_brochure_2006fi.pdf

Euroopan Komissio. 2009. Lissabonin Strategia. Euroopan Komissio [viitattu 18.1.2010]. Saatavissa: http://ec.europa.eu/finland/news/press/101/10613_fi.htm

European Central Bank. 2010. Needed: European integration. European Central Bank [viitattu 15.1.2010]. Saatavissa: <http://www.ecb.int/paym/sepa/about/problem/html/index.en.html>

European Central Bank. 2007. The Economic Impact of the Single Euro Payments Area. European Central Bank [viitattu 21.3.2010]. Saatavissa: <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpops/ecbocp71.pdf>

European Payments Council. 2010. About EPC. European Payments Council [viitattu 16.2.2010]. Saatavissa: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=what_is_epc

European Payments Council. 2009. Making SEPA a Reality - the definitive Guide to the Single Euro Payments Area. EPC [viitattu 18.1.2010]. Saatavissa: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/documents/EPC066-06_Making%20SEPA%20a%20Reality%20-%20the%20definitive%20Guide%20to%20SEPA_v%203.0.pdf

Finanssialan Keskusliitto. 2010a. Tekninen dokumentaatio. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 10.2.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_1293

Finanssialan Keskusliitto. 2010b. Tilisiirto-opas. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 10.2.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=2520&VID=default&SID=801655546836329&A=process%3aidaid.aspx%3acaller%3dopenDocument%3aprm1%3dwwwuser_fkl%3adocid%3d11345%3asec%3d%3aext%3d.pdf&S=1&C=57287

Finanssialan Keskusliitto. 2010c. Maksupalveluihin liittyvä lainsäädäntö. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 5.3.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_1292

Finanssialan Keskusliitto. 2009a. SEPA-esite pk-yrityksille 9/2009. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 19.1.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=1003&VID=default&SID=273971498611015&A=process%3aidaid.aspx%3acaller%3dopenDocument%3aprm1%3dwwwuser_fkl%3adocid%3d21809%3asec%3d%3aext%3d.pdf&S=1&C=54670

Finanssialan Keskusliitto. 2009b. Yhtenäinen euromaksualue yrityksille. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 23.2.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=3960&VID=default&SID=612787746223502&A=process%3aidaid.aspx%3acaller%3dopenDocument%3aprm1%3dwwwuser_fkl%3adocid%3d27765%3asec%3d%3aext%3d.pdf&S=1&C=60853

Finanssialan Keskusliitto. 2008. Korttien käyttöönotto. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 23.2.2010]. Saatavissa: http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_4847

Finanssialan Keskusliitto. 2007. Maksaminen Suomessa ja Euroopassa. Finanssialan Keskusliitto [viitattu 4.2.2010]. Saatavissa:

http://www.fkl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=2411&VID=default&SID=314797893053506&A=process%3aida.aspx%3acaller%3dopenDocument%3aprm1%3dwwwuser_fkl%3adocid%3d19969%3asec%3d%3aext%3d.pdf&S=1&C=57434

Niemelä, Anne-Mari. 2009. Yritysten ja julkisten organisaatioiden tietoisuus SEPA:sta ja siihen valmistautuminen. Tampereen teknillinen yliopisto. [viitattu 10.2.2010]. Saatavissa: <http://www.jknc.eu/media/SEPAJKNC.pdf>

Nordea. 2010. SEPA-maat. Nordea [viitattu 17.2.2010]. Saatavissa:

<http://www.nordea.fi/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Maksut+ja+kortit/Neuvoja+maksuista+ja+korteista/Mitk%C3%A4+maat+kuuluvat+SEPA-alueeseen/981732.html>

Nordea 2010. SEPA-sanastoa. Nordea [viitattu 27.4.2010]. Saatavissa:

<http://www.nordea.com/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Cash+Management/Maksut/SEPA-sanastoa/1066202.html>

Nordea. 2009. SEPA. Nordea Pankin intranet.

Osuuspankki. 2010. SEPA-palvelut. Osuuspankki [viitattu 11.2.2010]. Saatavissa:

<https://www.op.fi/op?cid=151012336&srcpl=3>

Paikallisosuuspankkiliitto. 2008. SEPA ja yrityksen maksamisen palvelut. Paikallisosuuspankkiliitto [viitattu 23.2.2010]. Saatavissa:

<http://www.suupohjanosuuspankki.fi/uploads/ojyoja0887ztzh.pdf>

Sampo Pankki. 2009. Palvelukuvaus – Aineistosiirrot XML (C2B). Sampo Pankki [viitattu 21.3.2010]. Saatavissa: [http://www.sampopankki.fi/fi-fi](http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Yritysassiakkaat/YrityksetJaKonsernit/Verkkopalvelut/LinkkiKlubi/Palvelukuvaukset/Documents/XML_Aineistosiirrot_Palvelukuvaus_20091210_FI.pdf)

[Yritysassiakkaat/YrityksetJaKonsernit/Verkkopalvelut/LinkkiKlubi/Palvelukuvaukset/Documents/XML_Aineistosiirrot_Palvelukuvaus_20091210_FI.pdf](http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Yritysassiakkaat/YrityksetJaKonsernit/Verkkopalvelut/LinkkiKlubi/Palvelukuvaukset/Documents/XML_Aineistosiirrot_Palvelukuvaus_20091210_FI.pdf)

Somerkallio, Aki. 2009. SEPA-maksukäytännön käyttöönoton arviointi yrittäjän näkökulmasta. Hämeen ammattikorkeakoulu [viitattu 12.2.2010]. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4890/PROJECT%20E%20P%20AY.pdf?sequence=1>

Suomen Pankki. 2008. Yhtenäinen euromaksualue: vaikutukset Suomessa toimiviin pankkeihin. Suomen Pankki [viitattu 21.3.2010]. Saatavissa: http://www.bof.fi/NR/rdonlyres/4D8D71B9-9197-4119-AA5B-3A0C4F356D80/0/BoF_Online_15_2008.pdf

Suomen Pankki. 2007. Yhtenäinen euromaksualue: vaikutukset Suomessa toimiviin pankkeihin. Suomen Pankki [viitattu 21.3.2010]. Saatavissa: http://www.bof.fi/NR/rdonlyres/4D8D71B9-9197-4119-AA5B-3A0C4F356D80/0/BoF_Online_15_2008.pdf

Suomen Yrittäjät. 2008. Päijät-Hämeen Yrittäjät ry. Suomen Yrittäjät [viitattu 24.3.2010]. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/paijathameenyrittajat/yleista/>

TE-keskus. 2007. Pieni ja keskisuuri yritys (Pk-yritys). TE-keskus [viitattu 26.1.2010]. Saatavissa: <http://www.te-keskus.fi/Public/?ContentID=2942&NodeID=10530&area=7546>

KYSELYLOMAKKEEN SAATEKIRJE

Hyvä yrittäjä

Lahden ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelija Aleksi Niemelä tekee opinnäytetyötään aiheesta SEPA (Single Euro Payments Area) eli yhtenäinen euromaksualue ja sen vaikutukset yrityksissä.

Päijät-Hämeen Yrittäjät on lupautunut välittämään opinnäytetyötä tukevaa kyselylomaketta. Kyselyllä pyritään selvittämään onko SEPA tuttu Päijät-Hämeen alueen yrityksille ja onko muutokseen valmistauduttu. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja vastaaminen kestää enintään noin 5 minuuttia.

Kyselylomake löytyy seuraavan linkin takaa:

Vastausaikaa on 5.3.2010 saakka.

Kiitoksia kyselyyn osallistumisesta!

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT

PÄIJÄT-HÄMEEN PK-YRITYKSILLE LÄHETETTY SEPA-KYSELYLOMAKE

SEPA-kysely

Tervetuloa vastaamaan SEPA-kyselyyn.

Vuonna 2008 euroalueella aloitettiin siirtyminen kohti SEPA:a (Single Euro Payments Area) eli yhtenäistä euromaksualuetta, kun euroalueen yhteiset tilisiirtosäännökset tulivat voimaan. SEPA:n tavoitteena on saada 32 EU- ja ETA-maiden väliset sisäiset ja ulkoiset maksut toimimaan samoilla säännöillä ja standardeilla. Siirtymistä tukee maksupalvelulaki, joka tulee voimaan 1.5.2010.

Maksamisen palvelut - tilisiirrot, suoraveloitukset ja maksukortit tulevat muuttumaan SEPA:n myötä. Yrityksille tämä tietää muutoksia esimerkiksi taloushallinnon järjestelmissä sekä kauppiaiden maksupäätteiden uusimisessa sirukortteja tukeviksi. Siirtymäaika päättyy vuoden 2010 lopussa.

Kaikki kysymyskohdat eivät välttämättä koske yritystänne, joten näihin kohtiin ei ole pakko vastata. Muutoin toivon, että jokaiseen kysymykseen vastattaisiin. Toivon myös, että pystyisitte antamaan vastauksenne avoimiin kohtiin. Tähdellä (*) merkityt kohdat ovat pakollisia.

A. Taustatiedot

1. Yrityksen toimiala:*

- Teollisuus
- Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto
- Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
- Rakentaminen
- Tukku- ja vähittäiskauppa
- Kuljetus ja varastointi
- Majointus- ja ravitsemistoiminta
- Informaatio ja viestintä
- Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- Kiinteistöalan toiminta

- Koulutus
- Terveys- ja sosiaalipalvelut
- Taiteet, viihde ja virkistys
- Muu palvelutoiminta
- Muu, mikä? _____

2. Yrityksen henkilöstömäärä: *

- Yksinyrittäjä
- 2- 5
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- Yli 20

3. Yrityksen vuotuinen liikevaihto: *

- Alle 50 000 euroa
- 50 000 - 100 000 euroa
- 100 000 - 200 000 euroa
- 200 000 - 300 000 euroa
- 300 000 - 400 000 euroa
- 400 000 - 500 000 euroa
- Yli 500 000 euroa

4. Harjoittaako yrityksenne vientiä/tuontia SEPA-alueella (EU- ja ETA-maat)? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

B. SEPA-tietoisuus

1. Onko yhtenäinen euromaksualue (SEPA) teille tuttu? *

- Kyllä
- Ei

2. Mistä olette saaneet tietoa SEPA:sta? (Valitse yksi tai useampi) *

- Pankiltamme
- Finanssialan Keskusliitolta
- Yrittäjäjärjestöltä
- Emme ole saaneet tietoa
- Muualta, mistä? _____

3. Onko mielestänne SEPA:sta tiedotettu tarpeeksi yrityksille? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4. Onko SEPA:an liittyvistä asioista saanut halutessaan riittävästi tietoa? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

5. Onko yritykseenne otettu yhteyttä SEPA:a koskien? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

C. SEPA-valmius

1. Onko yrityksenne valmistautunut SEPA:an?*

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Jos on, niin miten? _____

2. Onko yrityksessänne tehty jo muutoksia SEPA:a varten? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

3. Näkyykö yrityksenne lähettämissä laskuissa ja tiedoissa tilinumeron kansainvälinen IBAN-muoto sekä BIC-koodi?*

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4. Onko yrityksenne taloushallinto- tai reskontraohjelmiin tehty muutoksia SEPA:n vuoksi?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

5. Onko yrityksenne maksupäätteitä uudistettu vastaanottamaan sirullisia maksukortteja?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

D. Ajatuksia SEPA:sta

Vastaa alla oleviin väittämiin.

(1 = Täysin eri mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä)

1. Suhtautuminen SEPA:a kohtaan on positiivista.
2. SEPA:an siirtyminen käy vaivattomasti.
3. Siirtymäaika (2008-2010) on riittävä.
4. SEPA aiheuttaa yrityksellenne liikaa ylimääräisiä kustannuksia.
5. SEPA on yrityksellemme hyödyllinen asia.
6. SEPA hankaloittaa yrityksemme toimintaa.
7. SEPA tuo yrityksellemme uusia mahdollisuuksia.
8. Yrityksiä on huomioitu SEPA-projektissa tarpeeksi.
9. Rahojen siirtyminen asiakkaalta kauppiaille on hidastunut huomattavasti uusi-
en sirullisten korttien myötä.
10. Maksukorttien provisiot ovat nousseet liikaa.

E. Palautetta SEPA:sta

Onko jotain minkä haluaisitte tuoda esille SEPA:sta?

Kiitos kyselyyn osallistumisesta! Painakaa lopuksi Lähetä lomake -painiketta.